

Tutu t̄aa ma racha'nu Xuva nuu k̄atitu'un ma Racha'nu Jesuu nuu ra cha'a' ña ni kuu

Nuu j̄ana'a ma Racha'nu Jesuu nuu ma Xuva

1 ¹Ndioo ch̄a'a ra ña na katitu'un Jesucristu tu'un i'ya, ikan na jana'a ra ma ndian j̄a'a tiñu nuu ra, cha'a' ma ña ni ta'an yo numi kuiini ma tiá iti' nuu. Vati ma Racha'nu Jesucristu t̄achi ra iin tati j̄akuu tiñu nuu Ndioo, ikan na katitu'un yi tu'un i'ya nuu Xuva ra j̄akuu tiñu nuu Jesuu. ²Ta ma Xuva k̄u ra, ra k̄atitu'un ndaa ra nuu ma ñivi ndisaa kuii tu'un ña t̄achi Ndioo ra chi'in tu'un ña j̄ana'a ma Racha'nu Jesucristu nuu ra ndia, vati Xuva ch̄a'a ra koto ma ñivi ndisaa kuii ña ndē'e ra.

³Ta na sii kuuni ma ndian j̄akua'a ma tu'un i'ya ña k̄a'an ña ni kuu, ta juuni na sii kuuni ndian taso'o yi ta jachi'in na ña k̄a'an yi, vati cha k̄uyatin ma ora ña ni chinu ma tu'un i'ya ña k̄a'an yi.

Xuva t̄aa ra ma tu'un i'ya kuenda ndian ch̄inuni tu'un Jesucristu ndian k̄uti'vi ta'an ma ndi ucha ñuu ña k̄andii ma iti' ñu'u' Asia

⁴Yu'u Xuva, t̄ai ma saludu i'ya ta t̄achi yi kuenda ndisaa ndyo'o ndi ucha veñu'u ndian ñyo ninii ka'nu ma ñu'u' Asia ña k̄u ndo ucha veñu'u ma Racha'nu Jesucristu. Ma Racha'nu Ndioo ndo, na ku'va ra ma ñamani ra nuu ndo, ta na ku'va ra ña na koo vii ndo kuenda ra, ti maa ra k̄u ra ña ñyo ra ma vitin, ta maa ra k̄u ra ña cha takani ñyo, ta maa ra k̄u ra ña ni kichi ra tiá iti' nuu ndia. Ta juuni na ku'va ma ndi ucha

nuu ma Tati Í Ndioo ñamani yi nuu ndo chi'in ña koo vii ndo ndia, nda ma nuu ka'iin yi iti' nuu chà'nda Ndioo tiñu. ⁵Ta nda nuu ma Racha'nu Jesucristu na ni'i ndo ñamani Ndioo ta na koo vii ndo ndia, ti rakan kùu ra testigu ndaa, ta ra nunuu ña nātaku tañu ma ndian ndí, ta chà'nda ra tiñu nuu tandi'i ma ndra kumitiñu ña ìyo ma nuñu'u' ñuñivi i'ya. Vati Cristu ikan kùu ra ña ya'a kùuni ra nde'e ra yo, ta cha jānandoo ra ma kuati yo cha'a' ña chāti ma nii ra cha'a' yo. ⁶Ta juuni jā'a ra yo ña na kùu yo takua kùu ma ndra kùu rey ndra chà'nda tiñu, chi'in ña na kuu yo sutu, ndra jàka'nu ma Racha'nu Ndioo Tatá yo. Yakan va na jaka'nu yo ma Racha'nu Jesucristu, ta na koo ndatu ra endeeni. Ta takan na kuu yi. Amén.

⁷Na nde'e ndo!, vati Cristu vāchi ra tañu ma viko. Ta ikan ndisaa na ni nde'e na ra, ta nda ma ndian xaani ni nde'e na ra, ta nda ma ndian jātakue'e kuñu ra ni nde'e na ra ndia. Ta tandi'i ma ñivi ìyo ñuñivi ni kuaku na ma ora ni nde'e na ra, ta ndicha ña takan kùu yi, ta takan ni kuu yi ndia.

⁸Vati ma Racha'nu Ndioo kà'an ra ña: “Yu'u kùu ma ra nunuu, ta ma ra nuu ndi'inia, takua kùu ma letra A chi'in Z, ti yu'u kùu ma ra kuxini ma vitin, ta kùu ma ra takani kùu niku, ta kùu ma ra ni kichi iti' nuu ndia.” Takan kāti ma Racha'nu Ndioo ra ya'a ìyo ndatu.

Nuu ndè'e ma Xuva ma Racha'nu Cristu takua ndè'o iin nakuyi ora chànio

⁹Yu'u ra nàni Xuva, ra juuni chìnuni takua chìnuni ndo, ti cha ndō'iin chi'in ndo cha'a' ma Racha'nu Jesuu. Yakan va juuni ni ni'i nuu ni koi chi'in ndo ma nuu chà'nda Ndioo tiñu, ti juuni ya'a jādeenī ña nde'i tundo'o ndia. Vati cha'a' ña kàtitu'in ma tu'un Ndioo nuu ma ñivi cha'a' ma Racha'nu Jesucristu, kùu yi ña tāchi na yu'u kuenda ña ndè'i tundo'o ma tichi ku'u ña nàni Isla Patmo. ¹⁰Vati iin kivi ña na jaka'nu yo ma Racha'nu kùu yi ña ndai jaka'nui ra chi'in ndatu ma Tati Í Ndioo, tajan ma iti' chatai chīnī iin tati ña ya'a kanachaa, takua kùu iin tati ma yutun tīvi ¹¹ña te'en kà'an yi chi'in:

—Yu'u kùu ma ra nunuu ta ma ra nuu ndi'inia, takua kùu ma letra A chi'in Z, ta cha'a' yakan kùu yi, ña yu'u kùnū ña na taun iin nuu tutu ma ña ndē'un, tajan na tachiun yi ma nuu ndi ucha ma veñu'u, ndian chìnuni ña ìyo ma iti' ñu'u'

Asia. Taku nuu ma ñivi Ndioo ña ìyo ma ñuu Efesu, chi'in nuu ma ñivi Ndioo ña ìyo ñuu Esmirna, ta nuu ma ñivi Ndioo ña ìyo ñuu Pérgamo, ta nuu ma ndian ìyo ñuu Tiatira, ta nuu ma ndian ìyo ñuu Sardis, ta nuu ma ndian ìyo ñuu Filadelfia, ta nuu ma ndian ìyo ñuu Laodicea ndia.

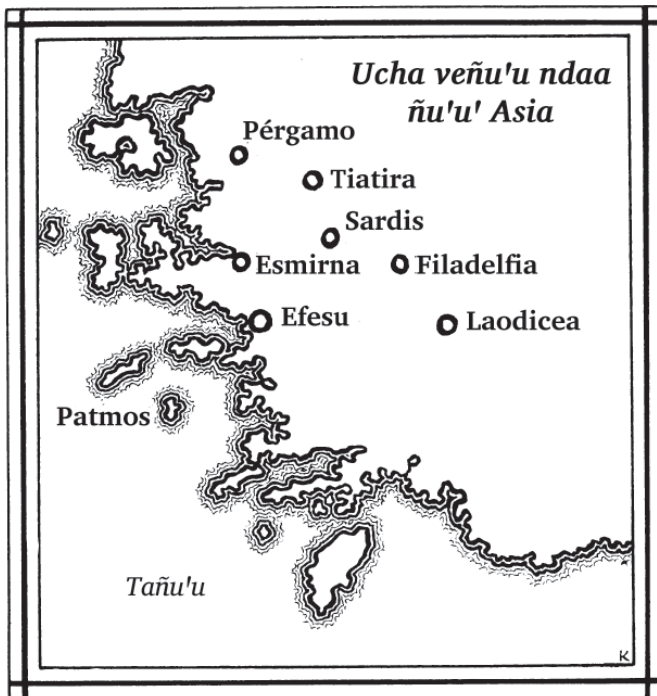
¹²Ta ma ora chikoni'i ndioi ma iti' chatai ña kùunj_ nde'i yo tati kùu ma ña kà'an chi'in, tajan ikan ndē'i ucha ta'an ma kandileru oro nuu chàkuiin ma tima. ¹³Ta tañu ma ndi ucha ta'an ma kandileru nuu chàkuiin ma tima, ikan ndē'i iin ma ra kàa takua kàa ma ra se'e ñivi ña ñu'u ra iin ja'ma kani, ña chàa yi ndava nda sukun cha'a ra, chi'in iin pañu oro ña chàa yi ndava nda pechu ra. ¹⁴Ta ma ixi xini ra kuichin la'ndi yi, takua kuichin ma ixi ma mvechala, a takua kuichin ma nieve, ta ma tichi tinuu ra, va kàa yi takua kàa ma yaa ñu'ú. ¹⁵Ta ma cha'a ra, va kua'á yi takua kàa ma kaa bronce ma ora kàyu yi ma tichi hornu. Ta ma tati ra, nduva'a ni'i kà'an yi, takua jà'a ma yuta ña nduva'a kàyu jà'a yi. ¹⁶Ta ma tichi ma nda'a' kua'a ra, ka'iin ucha ta'an ma chele, ta iin machiti ña xaan nduvi chiyo, kùu yi ña kèe yi tichi yu'u ra. Ta ma nuu ra va nduva'a tàcha yi, takua tàcha ma nduva nikandii ora ya'a xaan nde'e yi.

¹⁷Yakan va ma ora ndē'i ra, ta ndūvai ma iti' cha'a ra takua ndūva iin ma ña chí'í. Tajan maa ra jündii ra ma nda'a' chiyo kua'a ra ma chatai, ta te'en nāka'an ra chí'in:

—Na yü'viun ti yu'u kùu ma ra nunuu, ta ma ra nuu ndi'inia. ¹⁸Ta juuni kùu ma ra ìyo ma vitin, ti cha chí'í niku, va cha ìyo ndito ndikoí ma vitin ta ndisaa tiempu, vati yu'u kùu ma ra ìyo ndatu ña kùu janataku ndikoí ma ñivi ma nuu chí'í na. Ta vitin cha nda'i ma ndatiku ña jàna'a yi ña ìyo ma ndatu ikan chí'in. ¹⁹Yakan va na taun tandi'i ma ña ndē'un: ma ña ìyo ma vitin chí'in ma ña ni koo tíá iti' nuu ndia. ²⁰Ña'a kùu ma tu'un xe'e ña kà'an cha'a' ma ndi ucha ta'an ma chele ña ndē'un ma tichi nda'a' chiyo kua'i, chí'in ma ndi ucha ta'an ma kandileru oro nuu chàkuiin ma tima: taku ma ndi ucha ta'an ma chele, ikan jàna'a yi, ña ndiakan kùu ma ndian tatun ña jùkuu tiñu nuu Ndioo ta ta'ii'iin tatun ikan kùmi ra ma ucha ta'an veñu'u ndian chìnuni nuu ucha ta'an ñuu. Ta ma ndi ucha ta'an ma kandileru oro nuu chàkuiin ma tima, ikan jàna'a yi ña, ndiakan kùu na ma ndi ucha ta'an ma veñu'u ndian chìnuni ikan ndia.

Cristu kà'an ra kuenda ma ñivi ra ndian iyo ñuu Efesu

2 ¹Jesuu te'en kà'an ga ra chi'in Xuva:
 —Na taun te'en nuu ma ra kùu tatun Ndioo ña kà'an kuenda ra ña iyo ma veñu'u ndaa ma ñuu Efesu: “Ta te'en kà'an ma ra iyo ucha ta'an ma chele ma nda'a' chiyo kua'a, ta juuni chàkunuu ra ma'ñu ma ndi ucha kandileru oro: ²Taku yu'u, ti cha ch̀to ndi'i naja kua ya'a ni'i jàtiñu ndo, ta naja kua jàndeeni ndo chi'in ta'an ndo, ta juuni cha ch̀toi ña na kùndee ga ndo nde'e ndo ña jà'a ma ndian kini ndia. Ta ch̀toi ña cha k̀cha'a ndo ki'in ndo ku'va ma ndra kà'an ña kùu tatun Ndioo, ta tüvi ndicha, ta juuni ch̀toi ña cha ch̀a'a ndo kuenda ña mamaa ndra vatani kùu ndra. ³Ta ch̀toi ña ya'a jàndeeni ndo, ta tüvi nì jaña ndo yu'u ña ya'a ni'i jàtiñu ndo cha'i, vaji ndè'e ndo tundo'o cha'a' ña ch̀nuni ndo tu'un kà'in. ⁴Va iyo iin nakuyi ña tüvi ch̀ata'ani ña jà'a ndo, vati na tüva kùuni va'a ndo nde'e ndo ma Racha'nu ma takua jà'a ndo ora k̀cha'a ndo ch̀nuni ndo tu'in niku. ⁵Yakan va na kuku'uni ndo ma iti'

va'a ña ku'àn ndo niku antea ña kēsiin ndo yi, ta na chikoni'i ndiko ndo ku'un ndo ma iti' va'a inga cha'a' ma takua jā'a ndo ma ora kicha'a ndo chìnuni ndo tu'in niku, ta tu töve ndakoo ndo ma iti' töve va'a ta chikoni'i ndiko ndo ma iti' va'a, tajan ku'in chata ndo ta namai ma kandileru oro nuu chàkuiin ma tima ma nuu ndo ta samai yi ma nuu ndaa yi. ⁶Va ìyo iin ma ña va'a ña jà'a ndo, cha'a' ña xaani ndo nde'e ndo ma ndian chàkunuu chi'in ma ra nàni Nicolaíta, vati nda mai ta xaani nde'i na ndia. ⁷Yakan va tu ìyo so'o ndo, na taso'o va'a ndo ma tu'un i'ya ña kà'an ma Tati Í Ndioo nuu ndisaa ndo ndian ìyo ta'ii'iin veñu'u ña chìnuni tu'un Cristu. Vati ma ra kùu Tati Í Ndioo kàti ra ña: tu kùndee ndo jàkanaa ndo ma kuati; tajan ni ku'va ndioi ña na kachi ndo ma chiti yutun ña chà'a ma kivi koo ndito ndo ña ndaa ma nuu sukun nuu chà'nda Ndioo tiñu ma andivi.”

Cristu kà'an ra kuenda ma ñivi ra ndian ìyo ñuu Esmirna

⁸Jesuu kà'an ga ra te'en chi'in Xuva:

—Na taun te'en nuu ma ra kùu tatun Ndioo ña kà'an kuenda ra ña ìyo ma veñu'u ndaa ma ñuu Esmirna: “Ta te'en kà'an ra: Yu'u kùu ma ra nunuu, chi'in ma ra nuu ndi'inia, ta cha chi'ì, ta nātaku ndikoi. ⁹Cha ch̀to ndi'ì naja kua kaa ma tiñu jà'a ndo, ta juuni cha ch̀toi ña ya'a ndè'e ndo tundo'o cha'a' yi, ta ndà'vi ndo ndia. Va na yüvi takan kùu yi, ti chi'in ma tu'un Ndioo, nduva'a kuika ndo. Ta juuni ch̀toi ña na tüvi va'a jà'a ma ndian judíu ña kà'an na chata ndo, ta jà'ani na ña kùu na ndian ìyo va'a na chi'in Ndioo, ta tüvi ndicha, ti java chi'in ma kui'na nàni Satanaa ìyo na. ¹⁰Va koto yü'vi ndo cha'a' ña ni nde'e ndo tundo'o, vati ma ndian jà'a tiñu nuu ma kui'na ni ti'ì na uvi uni ta'an ndo ma tichi vekaa kuenda uchi kivi, ti ikan ni ki'in ndioán' ku'va ndo chi'in ma tundo'o ña ni nde'e ndo ikan. Va tu endee ìyo va'a ndo chi'in ma Racha'nu Ndioo nda kati kuvi ndo, tajan yu'u ni ku'va ndioi ya'vi ndo, ti ni ni'ì ndo nuu ni koo ndo chi'in Ndioo endeeni. ¹¹Yakan va tu ìyo so'o ndo, na taso'o ndo ma ña kà'an ma ra kùu Tati Í Ndioo nuu ndo ma tichi ta'ii'iin veñu'u ikan. Vati tuva kundee ndo jakanaa ndo ma kui'na, tajan na tüva ni nde'e ndo tundo'o ña ni ta'an ma ndian ìyo yi ña kuvi cha'a' uvi.”

**Jesucristu tàchi ra ma tu'un i'ya kuenda ma
ndian ìyo ma veñu'u ñuu Pérgamo**

¹²Jesuu te'en kà'an ga ra chi'in Xuva:

—Na taun te'en nuu ma ra kùu tatun Ndioo ña kà'an kuenda ra ña ìyo ma veñu'u ndaa ma ñuu Pérgamo: “Ta te'en kati ma ra naa ma machiti kundu ña xaan ninduvi chiyo yu'u: ¹³Cha chìto va'i nda tiñu kùu ma ña jà'a ndo, ta juuni chìtoi ña ìyo ndo ma ñuu nuu chà'nda ma kui'na ña nàni Satanaa tiñu ndia. Ta vaji ndicha ña takan kùu yi va juuni ìyo ndaa ga ndo kuendai, ta takà'an jaña ndo ña chìnuni ndo ma tu'in, vaji juuni ma tañu ndo nuu ìyo ndo, kùu ma nuu chà'nda ma kui'na Satanaa tiñu. Chiña chà'ni na ma ra kùu merui, ña nduva'a chìnuni ma tu'un Ndioo ña nàni Antipas. ¹⁴Va ìyo uvi uni ma ña tüvi chà'tañi ña jà'a ndo. Ta yakan kùu ma ña ni katitu'in nuu ndo vitin. Vati juuni ìyo ga ma ndian ìyo tañu ndo ma ñuu Pérgamo chiña ña juuni takà'an jaña na ña jà'a na ma tu'un kini ña jàna'a ma ra nàni Balaam ma nuu na. Ta juuni rakan kùu ra ña tì'i ra ma ña kini xini ma ra nàni Balac ña na janda'viña'a ra ma ndian judíu chi'in ma tu'un ikan, vati rakan kà'an ra chi'in na ña na kachi na ma ndayu ña sòkó na nuu ma ndioo yutun íí, ta na ki'vi ma ndra'ii chi'in ñivi ña'a yüvi ñasi'i ndra, ta ñivi ña'a chi'in yüvi ii vi ndia. Ta yakan ti iin kuati ka'nu kùu yi. ¹⁵Ta juuni ìyo ma ndian ìyo chi'in ndo ña juuni takà'an jaña na ña jàka'nu na ma ña jàna'a ma ndian nicolaítas, ña nda yu'u ta xaaní nde'i yi ndia. ¹⁶Yakan va na ndakoo ndo ma iti' kini kuà'an ndo ta chikoni'i ndo ku'un ndo ma iti, vati tu tüvi jaña ndo ña jà'a ndo ma takan, tajan numi kuiini ni ku'in kukanita'in chi'in ndo, ta ni jande'i tundo'o ndo chi'in tu'in ña kùu yi takua kùu iin machiti kuiin ña kèe tichi yu'i. ¹⁷Yakan va tu ìyo so'o ndo, na taso'o va'a ndo ma ña kà'an ma Tati Íí Ndioo nuu ndo ma tichi ta'ii'in veñu'u ikan. Tatu kundee ndo jakanaa ndio ndo ma kui'na, tajan ni ku'va ndioi ña na kachi ndo ma paan ña nàni maná ña indii xe'e. Ta iin yuu kuichin nuu ndiso iin sivi chaa ña ni'iiin ñivi töve nàkoto, uvanuu ma ndian kùu nakoto ma sivi chaa yi kùu ma ndian nì'i ma yuu ikan.”

**Jesucristu tàchi ra tu'un i'ya kuenda ma
ndian ìyo ma veñu'u ñuu Tiatira**

¹⁸ Jesuu te'en kà'an ga ra chi'in Xuva:

—Na taun te'en nuu ma ra kùu tatun Ndioo ña kà'an kuenda ra ña ìyo ma veñu'u ndaa ma ñuu Tiatira. “Ta te'en kà'an ma ra Se'e Ndioo, ra kàa tinuu takua kàa ma yaa ñu'ú, ta cha'a ra ña kua'á takua kàa ma kaa bronce ma ora kàyu yi tichi hornu: ¹⁹Cha nàkoto va'i ndisaa kuii ma tiñu jà'a ndo, ta chitói naja kua kùuni ndo nde'e ndo ma ndian kùu ta'an ndo, ta chitói naja kua chìnuni va'a ndo ma tu'in, ta naja kua tìndee ndo ta'an ndo, ta jàndeeni ndo nde'e ndo ña jà'a na. Ta juuni chitói ña kua'a' ga ma tiñu va'a jà'a ndo ma vitin kua jà'a ndo ora kīcha'a ndo chìnuni ndo tu'in. ²⁰Va ìyo iin nakuyi ña tüvi chàta'ani ña jà'a ndo, vati naja chà'a ndo ña na jana'a ma ña nàni Jezabel ma tu'un Ndioo nuu ndo. Ta yakan ti chi'in ma tu'un vata ña jàna'a ña nuu ndo, jànda'viña'a ña ndian jàkuu tiñu nui, vati jà'a ña ña ma ndra kùu ndra'ii na kì'vi ndra chi'in ma ñivi ña'a yüvi ñasi'i ndra, ta ma ñivi ña'a chi'in ma ndra'ii yüvi ii vi. Ta juuni jà'a ña, ña na kachi na ma ndayu ña sòko na nuu ma ndioo yutun íí ndia. ²¹Ta cha nduva'a kua'a' cha'a', chà'i tiempu nuan ña na jaña ña jà'a ña ma kuati, ta chikoni'an iti' kuà'an ña ta ki'vi ña ma iti' Ndioo kuuni. Va juuni na küunian ndakoan ma kuati jà'a ña. ²²Cha'a' ña jà'a ña kuati takan, yakan va ni jande'i tundo'o nuan, ta ni ja'i ña na ku'vian jà'a yi. Ta juuni ma ndra ña endee kì'vi chi'an ni jande'i tundo'o nuu ndra ndia, tu na tüvi kùuni ndra jaña ndra ña jà'a ndra yi chi'an. ²³Ta nda ma ndian kùu se'an ni ka'ni, ikan na ku'va tandi'i ma ndian veñu'u kuenda ña yu'u kùu ma ra chitò ndi'i naja kua chànini ma ñivi, ta chi'in anima na ndia. Ta ta'ii'in ndo ni ku'vai ma ya'vi va'a ndo tuva ña va'a kùu ma ña jà'a ndo ta ma ya'vi töve va'a tu töve va'a ma ña jà'a ndo. ²⁴Va taku tiaga ndyo'o ndian ìyo ma ñuu Tiatira, ña tüvi jachi'in ndo tu'un ña jàna'a ña nuu ndo, ta ni ña tüvi ndàki'in ndo ja'a ndo ma tu'un xe'e ña ìyo tichi chinituni ma kui'na Satanaa. Va uvanuu ma tu'un ña cha kà'in chi'in ndo kùu ma tu'un kùuni ña na ja'a ndo. ²⁵Ta ma tu'un i'ya kùu yi ña na endee ja'a ndo ma tiñu va'a ña chìnuni ndo takua cha kīcha'a ndo jà'a ndo. Ta takan kùuni ña na ja'a ndo,

nda kati ni chaa ma ora ni kichi ndikoi. ²⁶Vati tu cha kùndee ndo jakanaa ndo, ta jachi'in ndo ma tu'in nda kati keta kivi nuu ndi'inia, tajan ni ku'vai ña na ka'nda ndo tiñu nuu tandi'i ma ñivi ñyo ma nuñu'u' ñuñivi, ²⁷takua chā'a ma Tatái tiñu nui ña na ka'ndai tiñu, kua ikan ni ka'nda ndo tiñu nuu ma ñivi chi'in iin yutun kaa kuiin ña ni ku'vai nuu ndo, ña endee ni jakuche'e ndo na chi'in run, takua jà'a ndo chi'in ma kisi ña kuva'a chi'in ñukisi. ²⁸Ta juuni ni ku'vai nuu ndo ma chele ka'nu ña kèta ta ni tuvi ndia. ²⁹Yakan va tu ñyo so'o ndo, na taso'o va'a ndo ma ña kà'an ma Tati Í Ndioo nuu ndo ma tichi ta'ii'iin veñu'u ndo.”

**Jesucristu tàchi ra ma tu'un i'ya nuu ma ñivi Ndioo
ña ñyo kuenda ma veñu'u ñuu nàni Sardis**

3 ¹Jesuu te'en kà'an ga ra chi'in Xuva:
—Na taun te'en nuu ma ra kùu tatun Ndioo ña kà'an kuenda ra ña ñyo ma veñu'u ndaa ma ñuu Sardis: “Ta te'en kà'an ma ra ñyo ndi ucha ma Tati Í Ndioo chi'in, ta ndi ucha ma chele ndia: Taku yu'u ti cha chìto ndi'ì naja kua jà'a ndo, ta vaji ma ñivi chà'nini na ña kùu ndo ndian chìnuni va'a ma tu'in. Va yu'u, chìtoi ña tüvi takan kùu yi, ti kùu ndo takua kùu ndian cha chi'í ti cha jāña ndo ña kuà'an ndo iti. ²Na koo ndito, ta koo va'a ma ña chìnuni ndo, ta takan töve ndakoo ndo ma ña va'a jà'a ndo, ta na koo ndito ma ña va'a ñyo tichi anima ndo, koto kúnaa ma ña tiani ña va'a ña ñyo chi'in ndo, vati ma ña ndè'i ña jà'a ndo na yüvi ña va'a kùu yi kuenda ma Racha'nu Ndioo. ³Na kuku'uni ndo ti, ma tu'un Ndioo ña taso'o ndo, ta na jachi'in ndo yi ta na jaña ndo iti' kini ña kuà'an ndo ta chikoni'i ndo ku'un ndo iti'. Ta tu tüvi ndoto ndo, tajan ni ku'un ndioi chata ndo takua jà'a iin ra su'u ña ni tüvi chìto ndo nda ora ni koyo ra su'u ra ve'e ndo. ⁴Vati taku ma ñuu Sardis, tiani ma ndian ñyo tañu ndo chiña ña töve nì jaña na chìnuni na ma tu'in, ta ndiakan töve jàmeku na nda'a' na a ja'ma na ña jà'a kuati. Ta juuni kùu na ndian ni kakunuu na chi'in, chi'in ma ja'ma nduva'a kuii kuichin, vati ñivi iñu'u kùu na. ⁵Yakan va nda ndian ndyo'o ni kuuni ña jàkanaa ndo ma kui'na, tajan nì'i ndio ndo ku'un ndo ja'ma kuichin chi'in, ta tüvi ni janai ma sivi ndo nuu ma tutu ña ndiso sivi ma ndian ni koo na chi'in Ndioo endeeni, vati vi'a ni

kujana'a ndioi ndo nuu ma ra Tatái, ta nuu ma ndian kùu tati ra ña jàkkuu tiñu nuu ra ndia. ⁶Yakan va tu ìyo so'o ndo, na taso'o va'a ndo ma ña kà'an ma ra kùu Tati Í Ndioo nuu ndo ma tichi ta'ii'in veñu'u ndo.”

**Jesucristu tàchi ra ma tu'un i'ya nuu ma ñivi Ndioo
ña ìyo kuenda ma veñu'u ñuu Filadelfia**

⁷Jesuu te'en kà'an ga ra chi'in Xuva:

—Na taun te'en nuu ma ra kùu tatun Ndioo ña kà'an kuenda ra ña ìyo ma veñu'u ndaa ma ñuu Filadelfia: “Ta te'en kà'an ma ra ya'a íí, ta ndicha, ra nda'a ma ndatiku ña ìyo kuenda ma Rey David, ra nuna yuve'e, ta kùu ga kasi na yi inga cha'a', ta ora chàsi ndio ra yi, ta ni'iin na na kùu nuna ndiko na yi: ⁸Yu'u cha ch̀to ndi'ì naja kua kàa ma tiñu jà'a ndo kuenda Ndioo. Ta cha'a' yakan kùu yi ña cha nūnai ma yuve'e nuu ndo ña ni'iin na kùu kasi ndiko na yi. Vati vaji tiani ñàndee ndo ìyo, va ndicha ña jàchi'in va'a ndo ma tu'un ña kà'in, ti na tüvi nī chaa ndo ña kà'an ndo ña töve nàkoto ndo yu'u. ⁹Tajan ni ja'a ndioi ña ma ndian jà'ani na ña kùu na ndian judú, va na tüvi ndicha ti java chi'in ma kui'na ìyo na. Vati ñivi jànda'viña'ani kùu na. Ta ndiakan va ni ja'i ña na kunandi chiti na nuu ndo, ta tiñu'u na ndo, ikan na ku'va na kuenda ña nduva'a kùunì nde'i ndo. ¹⁰Va ndyo'o ña ya'a kumi va'a ndo ta jachi'in ndo ma tu'in ña kà'an yi ña ìyo yi ña jandeeni ndo ora ndè'e ndo tundo'o, ta cha'a' yakan kùu yi ña yu'u ni kumi va'i ndo ma ora ña ni koyo ma tundo'o chata ma ninii ka'nu ma nuñu'u' ñuñivi i'ya ña vàchi ki'in yi ku'va na, nde'o tuva ndicha ña ndian va'a kùu na, a tüvi. ¹¹Ta numi kuiini ni kichi, yakan va na kumi va'a ndo ma kua va'a ìyo ndo, koto keta ma ndian k̀ndaa ma ya'vi ña ìyo chi'in ndo nuu ndo. ¹²Ta nda ndian ndyo'o ni kuuni ña kundee ndo jàkanaa ndo ma kui'na, tajan ni ni'i ndo ma tiñu ka'nu ga ma tichi veñu'u nuu chà'nda ma Racha'nu Ndioo tiñu. Ta ikan ni kindoo ndo endeeni. Ta cha'a' yakan kùu yi ña nuu ndo ni tai sivi ma Racha'nu Ndioi, ta juuni nuu ndo ni tai ma sivi ma ñuu Jerusalén chaa ña ni kichi iti' andivi nuu ìyo ma Ndioo chito'i, ta juuni ni tai ma sivi chai nuu ndo ndia. ¹³Yakan va tu ìyo so'o ndo, na taso'o va'a ndo ma ña kà'an ma ra kùu Tati Í Ndioo nuu ndo ma tichi ta'ii'in veñu'u ndo.”

**Jesucristu tàchi ra ma tu'un i'ya nuu ma ñivi Ndioo
ña ìyo kuenda ma veñu'u ñuu Laodicea**

¹⁴Jesuu te'en kà'an ga ra chi'in Xuva:

—Na taun te'en nuu ma ra kùu tatun Ndioo ña kà'an kuenda ra ña ìyo ma veñu'u ndaa ma ñuu Laodicea: “Ta te'en kà'an ra ña takan na kùu yi, ra jàna'a tu'un ndaa ta ndicha ra kuxini ña chà'nda tiñu nuu tandi'i ña jätuvi Racha'nu Ndioo: ¹⁵Yu'u cha ch̀to ndi'ì naja kua kàa ma tiñu jà'a ndo, ta ch̀toi ña na tüvi ch̀nuni va'a ndo ma tu'in, ta ni tüvi k̀uni ndo ndakoo ndo yi ndia. Va'a ga ña na kachin ndo nda iti' ni ku'un ndo, a iti' ña ch̀nuni va'a ndo ma tu'in, a iti' ña na jaña ndo yi. ¹⁶Va tava cha ch̀toi ña na tüvi ch̀to ndo nda iti' ña k̀uni kachin ndo ku'un ndo, cha'a' yakan k̀u yi ña yu'u chani nduchain ndo. ¹⁷Ndyo'o k̀ti ndo ña nduva'a va'a ìyo ndo, ti ya'a kuika ndo, ta tüvi kumani ni'iin nakuyi nuu ndo, k̀ti ndo. Va tüvi chà'a ndo kuenda ña juuni maa ndo k̀u ma ndian tüvi sii k̀uni, ta tüvi ndakutiñu, ta kini ndo, nda'vi ndo, kuaá ndo, ta kaviti ndo kuendai, ti töve ch̀nuni va'a ndo ma tu'in. ¹⁸Yakan va ch̀ndayu'i ndo ña nuu mai na sama ndo naja kàa ndo, ta na jata ndo nui ma oro ña nduva'a va'a nandoo yi jà'a ma ñu'ú, ikan na ndicha va'a ña ndian kuika k̀u ndo chi'in anima ndo. Ta juuni ña nuu mai na jata ndo ma ja'ma kuichin ña k̀sukun ndo, koto nde'e ma ñivi ña kaviti nda'a' ndo, ta kukanuu ndo. Ta na jata ndo ma coliriu kuenda ña ti'i ndo tinuu ndo, ikan na kuu nde'e ndo ma ña k̀u ndicha ndia. ¹⁹Vati yu'u chà'ta'anì ka'in tu'un ña kundayu'i nuu ndisaa ma ndian k̀uni nde'i, ta juuni ya'a jakuninai na ndia. Yakan va vitin ta numi ìyo yi ña jaña ndo ña tüvi va'a, ta na chikoni'i ndiko ndo ma iti' Ndioo. ²⁰Ta yu'u ndai jakate'i ma yuve'e, ta tu kuni na ma tati ta nuna na yuve'e nui, yu'u ni ki'vi chi'in na ma tichi ve'e na, ta ikan k̀xini chi'in na, ta ndiakan chi'in yu'u ndia. ²¹Ta tu k̀ndee ndo jàkanaa ndo ma kui'na, tajan ni ku'va ndioi ña na koo ndo chi'in ma nuu chà'ndai tiñu, takua jà'a ma Racha'nu Tatái Ndioo chi'in ña chà'a ra ña na kunandi chi'in ra ma nuu chà'nda ra tiñu, cha'a' ña jàkanai ma kui'na ndia. ²²Yakan va tu ìyo so'o ndo, na taso'o va'a ndo ma ña kà'an ma ra k̀u Tati Í Ndioo nuu ndo ma tichi ta'ii'in veñu'u ndo.”

**Nuu kàtitu'un yi naja kua iyo yi ña jaka'nu
yo ma Racha'nu Ndioo ma iti' andivi**

4 ¹Takan kūu ta ora yā'a ña kūu te'en, tajan ndē'e ndioo ma iti' andivi, ta ikan ndē'i iin yuve'e ña nuna yi ma ndakan. Ta ikan chīnī inga cha'a' ma tati ña cha chīnī niku ña kà'an yi takua kùu ma tati yutun tivi. Ta ma tati ikan te'en nāka'an yi chi'in:

—Na ndaun chi'in nde've, vati i'ya ni jana'i nuun ma ña ni kuu tiá iti' nuu —kàti yi.

²Tajan juuni ma ora ikani, kīndoi nda'a' ma Tati Í Ndioo, ta ikan ndē'i ña kēta iin tayu í nuu tà'nda tiñu ma iti' andivi chi'in iin ra nandi tichi yi. ³Ta ma ra nandi ma ikan, kàa ra takua kàa iin yuu tacha ña nàni jaspe, ta takua tacha ma yuu ña nàni cornalina. Ta ma yu'u nuu chà'nda Ndioo tiñu, va endee kavanuu ma koo la'ndi yi ña tacha ri takua tacha ma yuu ña nàni esmeralda. ⁴Ta juuni ndē'i iin oko kumi tayu ña endee kavanuu yi ma tayu í nuu chà'nda Ndioo tiñu. Ta ikan kùu ma nuu nandi oko kumi ta'an ma ndracha'nu ña, ñu'u ndra ja'ma kuichin, ta korona oro indii xini ta'ii'iin ndra. ⁵Ta ma tichi tayu í ma nuu chà'nda Ndioo tiñu, nduva'a xi'í, ta ni'i, ta tacha jà'a yi. Ta iti' nuu ma tayu ra, ikan tìin ucha ta'an ma ñu'ú ndu'va, ta ndi ucha ta'an ma ñu'ú ikan, va kùu ma ucha ta'an ma ndra kùu Tati Í Ndioo. ⁶Ta juuni ma iti' nuu ma tayu í nuu chà'nda Ndioo tiñu, ikan kàndii iin ña kàa takua kàa ma takuii tañu'u, ña kàa yi takua iin inu ña ndichin yi ninduvi chiyo.

Ta ma sava ndaa ma nuu ma tayu í nuu chà'nda Ndioo tiñu, ta ninii kavanuu ma tayu ra, ikan ka'lin kumi ta'an ma ndian ndito ña jātuvi Ndioo ña nduva'a kua'a' tinuu yi ka'lin ma iti' nuu yi, ta iti' chata yi. ⁷Ta ma ña nunuu ña ndito, va kàa yi takua kàa iin ii'ii. Ta ma ña uvi, va kàa yi takua kàa iin jundiki, ta ma ña uni, va kàa yi takua kàa nuu ñivi, ta ma ña kumi va kàa yi takua kàa iin tasu ña taka ndichin ri nuu sukun. ⁸Ta ma ndi kumi ña ndito ikan, ta'ii'iin yi iyo iñu ta'an ndichin yi, ta nduva'a ka'lin kua'a' ma tinuu yi iti' chata yi, ta iti' tichi yi ndia. Ta nduvi niñuu endee töve jāña yi kumi yi ña kà'an yi te'en:

Ra ya'a ga íí, ra ya'a ga íí, ra ya'a ga íí,
 kùu ma Racha'nu Ndioo ra ìyo ga ndatu kua tandi'i
 inga na,
 ti rakan kùu ma ra kuxini ma vitin,
 ta kùu ra ma ra takani ìyo niku,
 ta kùu ra ma ra ni kichi iti' nuu ndia
 kàti ma ndi kumi ña ndito ikan.

⁹Ta ma ndi kumi ña ndito ikan, ta nani ora jàka'nu yi, ta tiñu'u yi, ta chà'a yi ta'vindioo nuu ma ra nandi tayu íí nuu tà'nda tiñu, ra endee ìyo ndito ndisaa tiempu, ¹⁰juuni ma ora ikan ma ndi oko kumi ma ndracha'nu ka'ìin ikan endee chùnandi chiti ndra ma nuu ma ra nandi nuu tayu íí, ta endee tiñu'u ndra ma Racha'nu, ra endee ìyo ndito ndisaa tiempu. Ta ora kicha'a kà'an ndra, ta endee tàva ndra ma korona ma xini ndra kani ndíí ndra yi ma nuu ñu'u' ma nuu íí nuu chà'nda Ndioo tiñu, ta te'en kicha'a ndra kà'an ndra:

¹¹Yo'o Racha'nu chito'o ndi, ya'a ka'nu ra kùun,
 vati ndicha ña ìyo yi ña tiñu'u ndi ñun ti iin ra va'a kùun,
 ta ìyo ndatun, vati maun kùun ña jātuviiun tandi'i ma ña
 ìyo ñuñivi chi'in iti' andivi ndia,
 ta cha'a' ña kua kùuni maun kùu yi ña jà'un yi, ta ìyo yi,
 kàti ma ndracha'nu nuu ma Racha'nu Ndioo.

**Nuu kà'an Xuva cha'a' ma ra kùu takua kùu iin
 mvechala chi'in iin tutu Ndioo ña ndasi kutu'**

5 ¹Tajan ma iti' nda'a' chiyo kua'a ma ra chùnandi ma tayu íí nuu chà'nda Ndioo tiñu, ikan nde'i iin tutu ña nātuvii yi ña ìyo letra yi ninduvi chiyo, ta ndasi yi chi'in ucha ta'an seyuu. ²Ta juuni nde'i iin tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo ña te'en kànachaa yi ña chikatu'un yi:

—¿Ta yo kùu ma ra ìyo ndatu ta kuu jà'a ra ña ndachi ma ndi ucha ta'an ma seyuu, ta nùna ra ma tutu ña nātuvii ikan?
 —kàti ma tati ikan.

³Va nī'iin na nī kuu nuna na yi, ni ma ndian ìyo iti' andivi, ni ma ndian ìyo ninii ka'nu nuñu'u' ñuñivi, ta ni ma ndian ìyo xuu ñu'u', ta ni kuu nuna na ma tutu ikan, vaji nī kuu nde'e na yi ndia. ⁴Tajan nduva'a chāku ndioi, ti nī'iin ndian ìyo ndatu ta töve nī kuu nuna ma tutu ikan, ta nī kuu jakua'a na yi ta nī kuu koto na naja kà'an yi ta nī kuu nde'e na yi ndia. ⁵Tajan

iin racha'nu ìyo ikan tañu ma ndi oko kumi ta'an ndracha'nu, te'en nāka'an ra chi'in:

—Na kuāku gaun tiá, vati ìyo iin ra chà'nda tiñu takua kùu iin ii'ii, ra ka'nu ña kùu tata ma racha'nu David, va rakan ndicha kuii kùu ra ñivi ma Judá, ta cha kùndee ra jakanaa ra. Yakan va ìyo ndatu ra kuenda ña ndachi ra ndi ucha ma seyu ña ndikun ma tutu ikan, ta kuenda nuna ra yi —kàti ma racha'nu ikan.

⁶Tajan ma'ñu ma nuu ndaa ma tayu íí nuu chà'nda Ndioo tiñu, ta ma'ñu ma ndracha'nu, ta java ndaa ma nuu ka'iin ma ndi kumi ta'an ndian ndito ikan, ikan ndē'i ña ndaa ma'iin ma ra kàa takua kàa iin mvechala, vaji juuni kàa ga ra takua kàa ma ra ña chā'ni na kuenda sokó na ra nuu Ndioo. Ta rakan ti ìyo ucha ndiki ra, ta ucha tinuu ra, ña kùu yi ma ucha ta'an ma Tati íí Ndioo ña tāchi Ndioo ma ninii ka'nu ma nuñu'u' ñuñivi. ⁷Tajan ma ra kàa takua kàa mvechala chāa ra ta kī'in ra ma tutu nātuvu ña kandii nda'a' chiyo kua'a ma nuu chùnandi ma ra chà'nda tiñu. ⁸Ta ma ora kī'in ndio ra yi, tajan ndi kumi ma ndian ndito, ta ndi oko kumi ma ndracha'nu chākuiin chiti na nuu ma ra kàa takua kàa mvechala. Ta ta'ii'iin ma ndracha'nu nda'a ndra iin ma arpa ndra, ta chi'in ma ko'o oro ndra ña, chītu ma kutu tichi yi. Ta ma ñu'ma ña kēe ma kutu ikan kùu yi ndisaa ma tu'un ña kà'an ndian íí, ndian kùu ñivi Ndioo. ⁹Tajan ndisaa ndian ka'iin ikan te'en kīcha'a na chīta na iin yaa chaa nuu ra ña kùu ra takua kùu iin mvechala ikan:

Yo'o ndicha kuii iin ra ìyo ndatu ta kùu ki'un ma tutu chiña,

ta ndachiun ndisaa ma seyu ña ndikun yi,
vati maun kùun ma ra chā'ni na cha'a' ndi,
ta jātaun ndi chi'in ma niun,

ta takan kuu ndi ñivi kuenda ma Racha'nu Ndioo.

Na tīva kuu vaji siin siin tata kùu ndi, a siin tu'un kà'an ndi, a siin ñuu ndi, a siin ñu'u' ñuu nuu kaku ndi.

¹⁰Vati maun kùun ña jā'un ña na kuu ndi ndian kùu Rey, ta sutu, kuenda ma Racha'nu Ndioo Tatá yo.

Ta ni ka'nda ndi tiñu nuu tandi'i ma ñivi ìyo nuñu'u' ñuñivi ndia,

kàti na.

¹¹ Ta ikan jan ndē'e ndioi ma nuu chà'nda Ndioo tiñu, ta ikan chīni kua'a' va'a tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo ña endee kavanuu na ma nuu chà'nda ra tiñu, ta ma nuu ka'iin ma ndi kumi ta'an ña ndito, ta nuu ka'iin ma ndracha'nu. Ta kuenda kua'a' millon ma tati jàkuu tiñu nuu Ndioo kūti'vi ndio yi. ¹² Ta te'en kīcha'a ndio na kànachaa ni'i na:

Ma ra kùu takua kùu ma mvechala
 ña chā'ni na kuenda Ndioo;
 rakan kùu ma ra iñu'u ña ni'i ra ma ndatu ra, ta ña kuika
 ra, ta chinituni ra, ta chi'in ma ñandee ra.
 Yakan va na tiñu'u yo ra,
 ta na jaka'nu yo ra, ta na kata yo yaa nuu ra,
 ti ya'a ga ka'nu kùu ra.

¹³ Ta chīni ña ndisaa kuii ma ña jātuvī ma Racha'nu Ndioo, takua kùu ma ña ìyo iti' andivi, ta ma nuñu'u' ñuñivi, ta ma xuu ma ñu'u', ta ma tichi tañu'u, ña te'en kà'an na:

Ma ra nandi nuu ndaa ma tayu íí nuu tà'nda tiñu,
 chi'in ma ra kùu ma mvechala ña ìyo ma ikan,
 ti ya'a ga íí kùu ma nuu chà'nda ra tiñu,
 ta kuenda rakan kùu ra ña ìyo yi ña tiñu'u yo ra, ta jaka'nu
 yo ra endeeni.

¹⁴ Ta ma ndi kumi ma ndian ndito, endee kà'an na:
 —¡Ta takan na kuu yi. Amén!

Ta ma ndi oko kumi ma ndracha'nu chūnandi chiti ndra nuu ra, ta kīcha'a ndra jàka'nu ndra ma ra ìyo ndisaa tiempu endeeni.

Nuu ndàchi ma Racha'nu Jesucristu ma ndi ucha ta'an ma seyu

6 ¹ Ta ikan jan ndē'e ndioi ña ndāta ndio ma ra kùu ma mvechala ikan, ma seyu nunuu ña ndikun ma tutu ikan. Tajan chīni ndioi ña nduva'a ni'i kà'an iin ma ndian ìyo tañu ma ndi kumi ndian ndito ikan, takua jà'a ma savi ma ora ya'a ni'i chīnu ra' ña te'en kà'an:

—¡Na'a! —kàti yi.

² Ta ikan jan ndē'e tukui iin ma kuayu kuichin ña ma ra yoso ri nda'a ra iin nduva, ta nī'i ra iin korona, vati jàkanaa ra ña kànita'an ra, ta takan ìyo tu'va ra ña na jakanaa ra tiá iti' nuu ndia.

³ Ta ora ndāta ra ma seyu uvi, ta ikan chīni ma ña ndito uvi ña te'en kà'an yi:

Ña jà'a ma ndi kumi ma ndra chàkoso kuayu (6:1)

—jNa'a! —kàti yi.

⁴Ta ikan jan ndē'e tukui iin kuayu ña kùu ma color kua'á, ta ma ra yoso ri, nī'i ra ma ndatu. Ta ma ñivi ninii nuñu'u' ñuñivi tūva ni koo va'a na chi'in ta'an na jà'a ma ndatu ra, ta juuni ña na ja'a ra ña na ka'ni ma inga na juuni ma meru na ndia. Ta rakan kùu ra ña nī'i ra iin machiti ña nduva'a kuii ka'nu.

⁵Ta ma ora ndāta tuku ma ra kùu mvechala ma seyu uni, tajan te'en chíni ma ña kà'an ma ña ndito uni:

—jNa'a! —kàti yi.

Ta ikan jan ndē'e tukui iin kuayu ña kùu ma color tuun, ta ma ra yoso ri nda'a ra iin kaa ña tikuv'a yo ndatiñu.

⁶Takan kūu ta tañu ma ndi kumi ta'an ndian ndito ikan, chíni iin tati ña kà'an te'en:

—Iin kilu ma trigu, ya'a ya'vi nda yi ti tia'vi yo cha'a yi chi'in ndisaa ma xu'un' jàkanaa yo iin kivi jà'a ma tama', ta uni kilu ma chiti cebada indukuni ya'vi ndaa yi ndia. Va taku ma cete chi'in ma vinu ta takan töve jàtiviun ra'. —Takan kàti yi.

⁷Ta ma ora ndāta ndio ma ra kùu mvechala ma seyu kumi, ta ikan chíni ma ña ndito kumi ña te'en kà'an yi:

—jNa'a! —kàti yi.

⁸Tajan ma ora chikoni'i, ta ikan ndē'i iin kuayu color re'e, ta ma ra yoso ri nàni ra, ra chà'ni ñivi, ta iti' chata ra vàchi inga ma ra kuxini ma ñuu nuu ìyo ma ndian ndí. Ta ma nduvi ndrakan nī'i ndra ndatu kuenda ka'ni ndra iin kuartu ma ñivi

ìyo nuñu'u' ñuñivi. Va kuu ka'ni ndra ita'vi na chi'in machiti, ta inga na ni ka'ni ndra chi'in tama' ta chi'in kue'e xaan, ta juuni ni kuvi tia na jà'a kiti xaan ndia.

⁹Ta ora ndāta ma ra kùu mvechala ma seyu u'un, ta ikan ndē'i xuu chito naá kua'a' ta'an ma anima ndian chí'í. Ta ndiakan kùu na ndian chìnuni tu'un Ndioo, ta töve jàña na kàtitu'un na yi nuu inga ñivi niku. Ta cha'a' ña ndian chìnuni kùu na kùu yi ña chā'ni inga ñivi na. ¹⁰Tajan ma anima ikan te'en kīcha'a na kà'an ni'i na:

—Yo'o Racha'nu Ndioo, ra ya'a íf ta ra jàchinu ma ña kà'an. ¿Nda ora ni chaa ma ora ni jakutuniun ma kuati ma ndian ìyo ma nuñu'u' ñuñivi? Na jande'un tundo'o nuu na cha'a' ña chā'ni na ndyu'u —kàti ma anima na ikan.

¹¹Tajan ma Racha'nu Ndioo cha'a' ndio ra ja'ma kuichin nuu na ña na kusukun na, ta te'en kà'an ra chi'in na:

—Na nindee ndo ta kuationu nuu ndo tiá tiempu, vati kumani ña kùti'vi tiaga ma yani ndo ña chìnuni na tu'un Cristu ta jatiñu na kuenda ra, ìyo yi ña kuvi na takua chí'í ndo niku ndia —kàti ra.

¹²Ta ora ndāta ndio ma ra kùu mvechala ma seyu iñu, ta ikan ndē'i ña nduva'a kuvi ni'i tāan. Ta ma nikandii ndōtuun yi, takua tuun ma ja'ma ña chàku'un yo ma ora chí'í ma ñivio. Ta ma yoo, ndākuu kua'á yi takua kàa ma nii. ¹³Ta ma chele ña ka'lin ma andivi, kāchita ndri ma nuñu'u' ñuñivi, takua chitá ma chiti yuta' ma yutun higu ma ora ya'a ma tati ña ya'a ni'i chàkin. ¹⁴Ta ma andivi nātuví yi takua jà'a yo ma chí'in tutu ma ora nātuví yo yi. Ta ma ndisaa ma yuku chí'in ma ndisaa ma ñu'u' kuati ña kandii ma tichi tañu'u sāma yi ma nuu kandii yi ndia. ¹⁵Ta ma ndra kùu Rey ña chà'nda tiñu ma nuñu'u' ñuñivi i'ya, chūndii xe'e ndra tichi yavi ma kava yuu nuu ìyo ma yuku, chí'in ma ndra kumi tiñu ka'nu, ta chí'in ndian kuika, ta chí'in ma ndra chà'nda tiñu nuu ma jandaru, ta chí'in ma ndra ìyo ndatu, ta ndisaa ma ndian kùu musu, ña jàtiñu sani ta nda ma ndian tüvi kùu musu ndia. Ndisaa ndiakan chūndii xe'e na tichi yavi ma kava yuu. ¹⁶Tajan te'en nāka'an na chí'in ma kava yuu, ta chí'in ma yavi:

—Na koyo ndo chata ndi, ta na tixe'e ndo ndyu'u nuu ma ra chà'nda tiñu ña nandi nuu ma tayu íf nuu tà'nda tiñu andivi, ta na tixe'e ndo ndi nuu ma tundo'o ka'nu ña ni

jande'e ma ra kùu mvechala ikan ndia. ¹⁷Vati cha kēta ma kivi ya'a ka'nu ña ni nde'e ndi ma tundo'o. Ta nī'iin ñivi tüvi ni kundee na yi —kàti na.

Nuu jàna'a ma Racha'nu Ndioo chi'in seyu nda ndian kùu ma iin cientu uvi xiko kumi mii ta'an ma ndian kùu ñivi ra

7 ¹Ta ora yā'a ña kūu takan, tajan ndē'i kumi ta'an ma tati va'a ña jàkuu tiñu nuu Ndioo ña ndaa na ka'iin na ma ndi kumi chiyo ma ñuñivi ña chàsi na ña chàkin ma tati, ti na tüvi chà'a na ña na kakin yi ma nuñu'u' ñuñivi, ni ña na kakin yi nuu tañu'u, ta ni nuu ma yutun ndia. ²Ta juuni ndē'i inga ma tati va'a ña jàkuu tiñu nuu Ndioo ña vèchi yi ma nuu kàna nikandii, ta nda'a yi ma seyu ma Racha'nu Ndioo ndito. Tajan ma tati jàkuu tiñu nuu Ndioo ikan, ti te'en kīcha'a yi kànachaa ni'i yi nuu ma ndi kumi ma tati va'a Ndioo, ndian cha nī'i ma ndatu kuenda ña jànde'e na tundo'o ma nuñu'u' ñuñivi, chi'in ma tañu'u. Ta te'en kà'an yi:

³—Koto jànde'e ji'na ndo tundo'o ma ndian ìyo nuñu'u' ñuñivi, ni ma tañu'u, ta ni ma yutun, nda kati kani ji'na yo ma seyu ma te'e nuu ma ndian kùu ndian jàtiñu kuenda ma Racha'nu Ndioo chito'o yo —kàti ma tati ikan.

⁴Ta juuni chīnī ña kà'an yi ña iin cientu uvi xiko kumi mii ta'an ndra ña kùu ndra ma tandi'i grupu ndian ñuu Israel, ndrakan Ndioo cha kāchin ra ndra kuenda ña cha nī'i ndra ma seyu. ⁵Ta ma ndra cha ìyo ma seyu, kùu ma uchi uvi mii ma ndian kùu ñivi ma ra nàni Judá. Ta uchi uvi mii ma ndra kùu ñivi ma Rubén, ta uchi uvi mii ma ndra kùu ñivi ma Gad ndia. ⁶Ta inga uchi uvi mii ma ndra kùu ñivi ma Aser, ta uchi uvi mii ma ndra kùu ñivi ma Neftalí, ta uchi uvi mii ma ndra kùu ñivi Manasés ndia. ⁷Ta uchi uvi mii ma ndra kùu ñivi ma Simeón, ta uchi uvi mii ma ndra kùu ñivi ma Leví, ta uchi uvi mii ma ndra kùu ñivi ma Isacar ndia. ⁸Ta juuni uchi uvi mii ta'an ma ndra kùu ñivi ma Zabulón, ta uchi uvi mii ma ndra kùu ñivi ma Kusé, ta uchi uvi mii ma ndra kùu ñivi ma Benjamín.

Nuu nduva'a kua'a' ñivi ñu'u ja'ma kuichin

⁹Ta ora yā'a ña kūu te'en, tajan ikan ndē'i nduva'a kuii kua'a' ñivi ña siin siin ñuu kīchi na, ta siin ñivi kùu na, ta

siin siin tu'un kà'an na, ta siin siin ñuu na ndia. Ta ndiakan kùu na ña ka'lin na ma iti' nuu ma nuu ndaa ma tayu íí nuu tà'nda tiñu, ta iti' nuu ma ra kùu mvechala ña nduva'a kuii kua'a' na ña ni'lin ñivi na kùu ja'a na ka'vi na na. Ta juuni ñu'u na ja'ma kuichin, ta nda'a na ma nda'a' tika'a. ¹⁰Ta ndisaa ndiakan te'en kīcha'a na kànachaa ni'i va'a na:

Na jaka'nu yo ma Racha'nu Ndioo yo ma ra nandi ma nuu tayu íí,

ta na jaka'nu yo ma ra kùu ma mvechala,

ti uvanuu ra kùu ra ña jākakú ra yo.

¹¹Ta ndisaa ma tati va'a jàkuu tiñu nuu Ndioo endee kavanuu yi ka'lin yi ma nuu nandi ma Racha'nu Ndioo ma tayu íí, ta ma nuu ka'lin ma ndi oko kumi ndracha'nu, ta ma nuu ka'lin ma ndi kumi ma ndian ndito. Tajan ma tati ikan chūnandi chiti yi nda kati nāni ma te'e nuu yi ma nuñu'u', ma nuu ndaa ma tayu íí ña jaka'nu na Ndioo. ¹²Ta ndiakan te'en kà'an na:

¡Amén! Yo'o Racha'nu Ndioo,

na jaka'nu ndi ñuun, ti uvanuu yo'o kùu ma ra ya'a tacha ta ìyo kua'a' chinituni.

Na ku'va ndi ta'vi ndioo nuun ta na tiñu'u ndi ñuun,

ti maaun kùu ma ra ya'a ìyo ndatu ta ñandee.

Ta takan na kuu yi nda vitin ta nda iti' nuu.

Takan kà'an tandi'i ma tati va'a ikan.

¹³Ta ikan iin racha'nu indii tañu ndracha'nu ka'lin ikan, te'en kīcha'a ra chīkatu'un ra nui:

—¿Nda ndian kùu ma ndian ñu'u ma ja'ma kuichin i'ya, ta nda iti' kīchi na? —kàti ra.

¹⁴Ta yu'u te'en nāka'in:

—Na ka'an maun yi, ti maun kùu ma ra chīto —katj.

Tajan te'en nāka'an ra nui:

—Ndiakan kùu ma ndian jākakú ma Racha'nu Ndioo nuu ma tundo'o ka'nu, ti nākata na ma ja'ma na, ta jāndo kuichin na yi chī'in ma nii ma ra kùu mvechala.

¹⁵Ta cha'a' yakan kùu yi ña ka'lin na nuu ndaa ma tayu íí nuu chà'nda Ndioo tiñu.

Ta ma tichi veñu'u ra i'ya jàkuu na tiñu nuu ra, nduvi ta niñuu.

Ta ma ra nandi nuu ma tayu íí ikan,

rakan kùu ra ña jàkuenda ra na cha'a' ña ìyo ra chī'in na.

¹⁶ Ta ndiakan na tüva ni nde'e na tundo'o,
 ti na tüva ni kusoko na,
 ta tüva ni natii na takuui,
 ta tüva ni ka'mi ma nikandii ma ñii na ndia.

¹⁷ Vati ma ra kùu mvechala ña ndaa yatini nuu ma tayu í
 nuu ta'nda tiñu
 ni kumi ra na takua kumi iin ma ra kùu pato ma mvechala
 jàna ra.

Vati ma ra kùu mvechala ni kundaka ra na nuu ch'ì'i na
 takuui ña ja'a ña na koo ndito na endeeni,
 ta ikan ma Racha'nu Ndioo ni janatii ndio ra ma takuui
 tinuu na.

Ma seyu ucha chi'in ma ña oro nuu chàkuiin ma kutu

8 ¹ Ta ora ndāta ma ra kùu mvechala ma seyu ucha ma
 tutu ikan, tajan endee kīndotaxin ma andivi kuenda iin
 java ora. ² Ta ikan jan ndē'e ndioi ucha ta'an ma tati jàkuu
 tiñu nuu Ndioo ña ka'iin na iti' nuu ma Racha'nu Ndioo.
 Ta ndiakan nī'i na ucha ta'an ma yutun tivi ndia. ³ Ta ora
 yā'a ña kūu takan, tajan ndē'i inga tuku tati jàkuu tiñu nuu
 Ndioo ña nda'a yi iin ko'o oro nuu chàkuiin ma kutu. Tajan
 chūndaa yi nuu ndaa ma chito naá, ta ikan nī'i yi kua'a' va'a
 ma kutu nuu yi kuenda jakanuu yi yi chi'in ma tu'un ña
 kà'an ndian kùu ñivi Ndioo chi'in ra ña na sokó yi yi chi'in
 ma tu'un ikan ma nuu naá oro, ña ndaa yi yatini nuu Ndioo
 nandi tayu í nuu chà'nda ra tiñu. ⁴ Tajan ndāa ndio ma
 ñu'ma kutu indukuni chi'in ma tu'un kà'an ñivi Ndioo nuu
 nda'a tati jàkuu tiñu nuu Ndioo ikan, ta ndāa ndio yi nuu
 nandi ndio ra ndia. ⁵ Ta ikan jan tiin ndio ma tati ikan ma
 ko'o nuu chàkuiin ma kutu, ta jākutu ndio yi ma nditiu'un
 ma ñu'ú ña tiin ma nuu chito naá ma tichi yi, ta chātakuati
 ra yi ma nuñu'u' ñuñivi. Tajan nduva'a chīnu ndio ma savi,
 ta nī'i nda'yu ra', ta juuni nduva'a kōyo tacha, ta tāan ma
 nuñu'u' ñuñivi ndia jā'a yi.

Ma ucha yutun tivi

⁶ Tajan ma ndi ucha ta'an ma tati jàkuu tiñu nuu Ndioo
 ña ìyo ma ucha yutun tivi chi'in, kicha'a na jàndova'a na na
 kuenda ña ni tivi na ma yutun tivi.

⁷Ta ma tati nunuu kīcha'a yi tìvi yi ma yutun tivi ña nda'a yi. Ta ora ikan kīcha'a kūun ndio ma savi yuu ma nuñu'u' ñuñivi. Ta jākanuu yi chi'in ñu'ú chi'in nii ndia. Ta ikan kāyu cha yatin sava ma nuñu'u' ñuñivi, ta juuni kāyu cha yati sava ma yutun, ta ndisaa ma ku'u kuii chi'in ita kāyu yi ndia, jà'a ma savi ikan.

⁸Ta ma tati uvi ora kīcha'a yi tìvi yi ma yutun tivi, ta kōyo ndio iin nakuyi ña kàa takua kàa iin yuku ka'nu ña ndu'vania ña tiin yi ma tichi tañu'u. Tajan cha yatin sava ma tañu'u kùu ra' ña ndākuu ra' maaaa nii jà'a ma yuku ikan. ⁹Ta juuni cha yatin sava ma tandi'i nuu ma kiti ña ìyo ma tichi tañu'u chī'í, ta cha yatin sava ma varku ña ka'ìin ikan kūche'e run ndia.

¹⁰Ta ma tati uni ora kīcha'a ndio yi tìvi yi ma yutun tivi, ta ma ora ikan iin chele ka'nu ña kàyu ri takua kàyu iin xini iin ñu'ú ka'nu ña tìin, kīcha'a ri kōyo ri nuu cha yatin sava ma yuta ña ìyo ndisaa ma ñuñivi, ta juuni kōyo yi cha yati sava nuu ma soko nuu kàna takuii ndia. ¹¹Ta ma chele ikan nàni ri, takua nàni iin yukú uva, vati cha yatin sava ma takuii ndākuu uva ra' jà'a ri. Ta cha'a' ma takuii uva ikan kùu yi ña nduva'a kuii kua'a' ñivi chī'í na ora chī'i na ra'.

¹²Tajan ma tati kumi ora kīcha'a yi tìvi yi ma yutun tivi, ta ora ikan cha yatin sava ma nikandii ndōnaa jà'a yi, ta cha yatin sava ma yoo, ta cha yatin sava ma chele ndia. Ta takan kūu yi ña cha yatin sava ma ndi uni yi ndōnaa, ta tūva nī jatuun yi cha yatin sava ma ora ndichin, ta ora naa ndia.

¹³Ta ikan nānde'e ndioi iti' andivi, ta ikan ndē'i ña java ma andivi ndāti iin tasu ka'nu ña te'en kànachaa nī'i ri:

—Nda'vi ta'an, nda'vi ta'an, nda'vi ta'an ma ñivi ìyo nuñu'u' ñuñivi, ti chani tivi ma inga uni ta'an tati chi'in ma yutun tivi nda'a na.

9 ¹Tajan ma tati u'un ora kīcha'a yi tìvi yi ma yutun tivi, ta ora ikan ndē'i ña iti' andivi kēe iin chele, ta kōyo ri ma nuñu'u' ñuñivi. Ta rikan nī'i ri ma ndatiku kuenda ña nūna ri ma yavi nduva'a kuii kunu ta naa. ²Tajan nūna ndio ri yu'u ma yavi kunu ikan. Ta ikan ndē'i ña nduva'a kua'a' ma ñu'ma kēe ndio ma tichi yi, takua jà'a yi ma ora kēe kua'a' ñu'ma tichi ma hornu ka'nu. Tajan ma ñu'ma xaan ikan kùu yi ña chāsi yi nuu ma nikandii, ta jākanuu yi chi'in ma tati,

Nuu yu'vi ma ñivi (9:1)

ta ndōnaa jà'a yi. ³Ta tañu ma ñu'ma ikan, kēkoyo kua'a' ma tikaa na'nu ña ndāti ndri ma nuñu'u' ñuñivi. Ta ndrikan ti nī'i ndri ma ndatu ndri ña kùu taa ndri ma ñivi takua tàa ma tisu'ma ña ìyo ma nuñu'u' ñuñivi. ⁴Ta ma tikaa ikan, ti tāchi ma Ndioo ndri ña na tüvi ìyo yi ña jativi ndri ma ku'u kuii, ni ma ita, ta nī'iin ma yutun ña ìyo ma nuñu'u' ñuñivi, vati vāchi ndri kuenda ña jànde'e ndri tundo'o ma ñivi ña tüvi ìyo ma seyu ma Racha'nu Ndioo ma te'e nuu. ⁵Va na tüvi nī cha'a ma Ndioo ña na ka'ni ndri ma ñivi, vati chā'a ra ña na jande'e ndri tundo'o na kuenda u'un yoo. Ta ndrikan ti indukuni chatu tàa ndri takua tàa ma tisu'ma. ⁶Ta ma kivi ikan, ti kuuni ma ñivi kivi na, va na kùu yi. Ta vaji nduva'a ni nanduku na naja kua kivi na, va na kùu yi ti cha jāchika ma ña kivi na nuu na.

⁷Ta ma tikaa ikan, ti kàa ndri takua kàa ma kuayu ma ora cha ìyo tu'va ndri kuenda ña kànita'an ndri tichi ma kuati. Ta ma xini ndri jundii iin ña kàa takua kàa ma korona oro, ta ma nuu ndri, va kàa yi takua kàa ma nuu ñivi. ⁸Ta ma ixi xini ndri nduva'a nani yi takua nani ixi xini ma ñivi ña'a, ta ma nu'u ndri, kàa yi takua kàa ma nu'u ma ii'ii. ⁹Ta ma pechu ndri ndasi yi chi'in maaaa kaa ña kùu aceru, ta ma ndichin ndri ni'i va'a jàkayu yi takua ya'a ni'i jàkayu ja'a ma carreta ma ora kèñu'u ma kuayu ndrùn ña ku'à'an ndrùn nuu ni kuu kuati. ¹⁰Ta ma su'ma ndri ìyo iñu xuu ndri takua kàa su'ma ma tisu'ma. Ta ìyo ndatu ndri ña kùu jande'e yi tundo'o ma

ñivi kuenda u'un yoo ndia. ¹¹Ta ma chito'o ndri kùu ma tati xaan ña chà'nda tiñu nuu ma yavi nduva'a kuii kunu ta naa. Ta ma sivi tati ikan chi'in ma tu'un hebreu va nàni yi Abadón, ta chi'in ma tu'un griegu nàni yi Apolión, ña kùuni yi ka'an yi: ra jàndi'i nuu ndisaa nakuyi.

¹²Cha yā'a ma tundo'o nunuu, va kumani ma inga uvi ga yi.

¹³Takan kūu ta ma tati iñu ña jàkuu tiñu nuu Ndioo ora kīcha'a yi tivi yi ma yutun tivi. Ta ora ikan chīnī iin tati ña kà'an yi tañu ma ndi kumi ndiki ña ìyo ma tutun chito naá oro ña ndaa ma iti' nuu nde'e ma Ndioo. ¹⁴Ta ma tati ikan te'en kà'an yi nuu ma tati iñu ña jàkuu tiñu nuu Ndioo ña ìyo ma yutun tivi chi'in:

—Na ndachiun ma ndi kumi ma tati ña ndikun yu'u ma yuta ka'nu ña nàni Éufrates —kàti yi.

¹⁵Ta takan kūu ña kīndoo nuna ma ndi kumi ma tati ikan, kuenda ña na ka'ni yi cha yatin sava ma ñivi ìyo nuñu'u' ñuñivi. Vati cha ìyo va'a yi ti cha chāa ma tiempu vitin ña ka'ni yi ma ñivi ìyo nuñu'u' ñuñivi. ¹⁶Ta ikan chīnī ña kà'an na ña ìyo uvi cientu millon ma jandaru ña yoso kuayu, kùu ndra ña ìyo ndra kuenda tīndee ndra ma ndi kumi tati ikan.

¹⁷Ta takan kūu ña ndē'i ma kuayu kua'á ikan tichi ñuma'nai ña ma pechu ma ndra jandaru ña yoso ndri, ndasi yi chi'in ma kaa color kua'á, ña kùu yi takua kùu ma ñu'ú, ta color azú ta kuaan. Ta ma xini ma kuayu, va kùu yi takua kùu xini ma ii'ii, ta ma tichi yu'u ndri va kèe ma ñu'ú, chi'in ñu'ma, ta azufre.

¹⁸Ta takan kūu ña cha yatin java ma ñivi kùu na ña chī'í na jā'a ma uni kue'e ña kùu yi ñu'ú, ta ñu'ma, ta azufre. ¹⁹Vati ma ndatu ña ìyo chi'in ma kuayu ikan, ìyo yi ma tichi yu'u ndri, chi'in ma su'ma ndri, ti ma su'ma ndri kàa yi takua kàa xini ma koo tati, ta chi'in yakan jànde'e ndri tundo'o ma ñivi.

²⁰Va ma ndian kīndoo ña kākú jà'a ma uni kue'e ikan niku, ta vaji töve nī chī'í na ta tüvi nī jaña na ña ja'a na ma ña tüvi va'a vaji takan tā'an na, ti juuni jàka'nu ga na ma tati xaan, chi'in ma yutun í oro, ta ña kūva'a chi'in kaa plata, bronce, yuu, ta chi'in yutun. Ta ndisaa yutun í ikan, ndicha kuii ña töve kùu nande'e yi, ni ña kàka yi, ta taso'o yi ndia. ²¹Ta juuni töve nī jaña na ña chà'ni na ñivi, chi'in ña jàtakue'e na, ta ña kì'vi ma ndra'ii chi'in ñivi ña'a yüvi ñasi'i ndra, ta ñivi ña'a chi'in yüvi ii vi, ta ni ña su'u na ndia.

Ma tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo, ta ma tutu vali ña natuvi

10 ¹Takan kūu tajan ndē'i iin tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo ña ìyo ndatu ña isukun yi ma vikonu'u, vàchi nuu yi iti' andivi, chi'in iin koo la'ndi ma xini yi. Ta ma nuu yi tàcha yi takua tàcha ma nikandii, ta ma nduvi cha'a yi kùu yi takua kùu uvi ñu'ú ña ndaa sukun va'a. ²Ta nda'a yi iin tutu vali ña cha nūna, tajan kūtaa yi ma cha'a' chiyo kua'a yi ma nuu tañu'u, ta ma cha'a' satin yi kūtaa yi yi ma nuñu'u'. ³Tajan ni'i va'a nanda'yu yi, takua jà'a iin ii'ii ma ora kùxaan ri. Ta ora nānda'yu yi, tajan chīnī ña ucha ta'an tati ña ni'i va'a nda'yu yi ña kùu takua kùu ña chinu savi. ⁴Ta ma ora chīnī ña ka'ndi ucha ta'an ma tati ikan, tajan ni taa ndioi ma ña kà'an yi niku, va tava chīnī inga tati ma iti' andivi ña ji'na te'en kà'an yi chi'in:

—Na kumi xe'un ma ña kātitu'un ma ndi ucha ta'an ma ña kà'ndi ikan, ta koto tāun yi —kàti yi.

⁵Tajan ma tati va'a ña jàkuu tiñu nuu Ndioo ña ìyo iin chiyo cha'a ma nuu tañu'u, ta inga chiyo yi ma nuñu'u', kāni'i yi nda'a' kua'a yi ma iti' andivi, ⁶ta te'en kīcha'a yi kà'an yi chi'in:

—Ndōni'i chiyo kua'a nda'i ta kà'in ña ndicha kùu ma ña ni ka'in cha'a' ma sivi ra ìyo ndito ndisaa tiempu, ra jātuvi ma andivi ta ndisaa ma ña ìyo yi, ra juuni jātuvi ra ma nuñu'u' ta ndisaa ña ìyo yi, ra jātuvi ma tañu'u ta ma ña ìyo ra', va chi'in sivi ra kà'in ti na tūva ìyo yi ña kuation yo tiá ga. ⁷Vati ma tati ucha va chani chaa ma tiempu ña ni tivi yi ma yutun tivi ña nda'a yi. Ta ora ikan ma Racha'nu Ndioo ni jachinu ra ma tu'un xe'e ña kùmi ra takua kātitu'un ma ndra kà'an chi'in tu'un yu'u ra niku.

⁸Tajan ma iti' andivi chīnī ndikoi ma tati ña te'en nāka'an yi chi'in:

—Kuà'an, ta ki'un ma tutu nuna ña jundii nuu nda'a ma tati ña jàkuu tiñu nui ña ndaa yi iin chiyo cha'a ma nuu tañu'u, ta inga chiyo cha'a yi ma nuñu'u' —kàti yi chi'in.

⁹Tajan kuà'an ndioi nuu ndaa ma tati ndaa ikan, ta kà'an ndioi chi'in yi ña na ku'va yi ma tutu nui. Ta te'en nāka'an yi chi'in:

—[Tiin yi, ta kachiun yi!, va ma yu'un ni ndakuu vixi yi, takua vixi ma nduxi ñuñu, vati ma tichiun ni ndakuu uva yi jà'a yi —kàti yi chi'in.

¹⁰Tajan kī'in ndioi ma tutu vali ña jundii nuu nda'a' ma tati ikan, ta chāchi ndioi yi. Ta ma yu'i ndōvixi ndio yi, takua vixi ma nduxi ñuñu, va ma tichi, ndō uva ndio yi jà'a yi. ¹¹Tajan te'en nāka'an ndio ma tati chi'in:

—Ìyo yi ña katitu'un ndikoun ma tu'un yu'u Ndioo cha'a' ma ña kuu nuu ñivi nda ñuu nikuuni, ta inga tuku ñu'u' vaji siin siin tu'un kà'an na, ta juuni cha'a' ndian kùu rey ndia —kàti yi.

Nuu kèta uvi ta'an ndra kùu testigu

11 ¹Tajan chā'a na iin yutun kuiin nui ña kàa takua kàa ma yutun tiku'va yo, ta te'en nāka'an na chi'in:

—Na ndetaun ta ku'un ma nuu ndaa ma veñu'u Ndioo, ta chi'in yutun ña nda'un na tiku'vaun yi, ta tiku'vaun ma chito naá chi'in run ndia, ta ka'viun naja ta'an ma ñivi kùu na ña jàka'nu na ma Racha'nu ma tichi ma veñu'u. ²Va na tiku'vaun ma nuke'e nuu ndaa ma veñu'u, ti cha kīndoo yi kuenda ma ndian yūvi judú. Ta ndiakan kùu na ña ni ka'nda na tiñu takua kùuni maa na nuu ma ñivi ìyo ñuu í ña nàni Jerusalén ikan, kuenda uvi xiko uvi yoo takan ni ja'a na. ³Ta ni tachi ma uvi ta'an ma ndra kà'an chi'in tu'un yu'i, ndra ñu'u ja'ma tuun. Ta ndrakan ni kukatitu'un ndra ma tu'in ma nuu na kuenda iin mii uvi cientu uni xiko kivi.

⁴Ta ma ninduvi ma ndra kùu testigu ikan kùu ndra takua kùu ninduvi ta'an ma yutun olivu, ta takua kùu ma ninduvi ta'an ma ñu'ú kandil, ña ka'iin ndra nuu ma Racha'nu Ndioo, ra chà'nda tiñu nuu tandi'i ñuu ñuñivi. ⁵Ta tu ìyo nda yo kùuni jati'ini chi'in ndra, ta ndrakan chà'ni ndra na chi'in ma ñu'ú ña kèe ma yu'u ndra. Ta takan jà'a ndra ña chà'ni ndi'i ndra ma ndian kùuni jati'ini chi'in ndra, ta takan ìyo yi ña kuvi ndisaa ndian jà'a takan. ⁶Ta juuni ìyo ndatu ndra kuenda ña kasi ndra ma andivi, ikan na töve kùun ma savi kua'a' kivi ma ora kàtitu'un ndra ma tu'un yu'u Ndioo nuu ma ñivi. Ta juuni ìyo ndatu ndra ña kùu jandakuu ndra ma nii ma takuii, ta kuenda ña tàchi ndra kua'a' ma kue'e nuu ma ñivi, naja kua kùuni maa ndra ja'a ndra ndia.

⁷Ta ma ora ña cha chīnu kātitu'un ndio ndra ma tu'un Ndioo nuu ma ñivi, tajan kēe ndio iin ña kàa takua kàa iin kiti xaan tichi ma yavi nduva'a kuii kunu, ta yakan kùu yi ña ni kanita'an yi chi'in ndra, ta ni jakanaa yi ndra, ta ka'ni yi ndra. ⁸Tajan ma ñunda'yu ndra ni kanindoyo na yi ma nuu ya'vi ma veto'o, ma ñuu nuu chā'ni na ma Racha'nu yo Jesuu niku. Ta juuni kà'an na ña ma ñuu ikan nàni yi Sodoma ta Egiptu. Takan nàni yi cha'a' ma ña kini ña jà'a ma ñivi ikan. ⁹Ta uni kivi java kùu yi ña ni nde'e na ma ñunda'yu ña kàndoyo ikan. Ta tañu ma ñivi ikan ìyo ndian tuku tata kùu na, a siin tu'un kà'an na, a siin ñuu nuu kàku na. Ta ma ñivi tüvi ni kù'va na ña na kuchi ma ñivi ma ñunda'yu ikan. ¹⁰Tajan ma ndian ìyo nuñu'u' ñuñivi ni kusii na nde'e na ma ñunda'yu ndra, ti ya'a chàta'ani na ña cha chī'í ndra. Ta ni ku'va na ta'vi nuu ta'ii'iin ma ta'an na cha'a' ña ya'a chīsii na, vati ninduvi ma ndra kà'an chi'in tu'un yu'u Ndioo ña chī'í ikan, tüva ni jande'e ga ndra tundo'o na.

¹¹Va ma ora cha yā'a ma uni kivi java, tajan Racha'nu Ndioo jānataku ndiko ra ma ndrakan inga cha'a', ta ndēta ndiko ndra. Ta ora ndē'e ma ñivi ma ña jānataku ndiko ra ndra, ta nduva'a kuii yū'vi na. ¹²Ta ikan jan ninduvi ma ndra kùu testigu ikan chīni ndra iin tati ña ni'i va'a nāka'an yi ma iti' andivi chi'in tu'un i'ya:

—¡Na ndaa ndo ma iti' siki nde've! —kàti yi.

Tajan ndāa ndio ndra chi'in vikonu'u ma iti' andivi. Ta ora ndāa ndra, ma ndian xaani nde'e ndra nde'e na naja kūu yi chi'in ndra ndia. ¹³Tajan juuni ma ora ikani, nduva'a kuii ni'i tāan, ña uchi porcientu ma ve'e ìyo ma ñuu ikan kēkoyo. Ta ucha mii ta'an na kùu na ña chī'í na jà'a ma ña tāan. Tajan ma ndian kīndoo ndito, nduva'a yū'vi na, ta kīcha'a ndio na jàka'nu na ma Ndioo ra ìyo andivi.

¹⁴Cha yā'a ma tundo'o uvi, va vitin cha vāchi kuyatin ndio ma tundo'o uni.

Ma yutun tivi ucha ña tivi ma tati jàkuu tiñu nuu Ndioo

¹⁵Takan kūu ta tivi ndio ma tati ucha ña jàkuu tiñu nuu Ndioo ma yutun tivi nda'a yi. Tajan iti' andivi chīni kua'a' tati ña nduva'a ni'i kànachaa yi, ña te'en kà'an yi:

Ma nda nikuuni nuñu'u' ñuñivi nuu chà'nda ma ñivi tiñu,

cha kì'vi yi nda'a ma Racha'nu Ndioo yo
ta kuenda ma ra se'e ra Cristu ndia.

Vati rakan kùu ra ña ni ka'nda ra tiñu cha'a' yi endeeni.

¹⁶Tajan ma ndi oko kumi ma ndracha'nu ña nandi ma nuu
ta'ii'iin tayu ikan nuu ndaa ma tayu íí nuu chà'nda Ndioo tiñu,
chūnandi chiti ndra ña ndava nani te'e nuu ndra nuu ñu'u'. Ta
kīcha'a ndra jàka'nu ndra Ndioo, ¹⁷chi'in ma tu'un i'ya:

Chà'a ndi ta'vindioo nuun yo'o Racha'nu ra ya'a ìyo ndatu,
ti yo'o kùu ma ra kuxini ma vitin,

ta kùun ma ra takani kūu niku,

ta kùun ma ra ni kichi iti' nuu ndia.

Vati maun kùun ña nduva'a ìyo ndatun,

ña cha kīcha'un chà'ndaun tiñu nda nuu nikuuni.

¹⁸Ta ndisaa ma ñivi ña töve chīnuni tu'un, nduva'a cha
kuxaan na chi'un,

va yo'o cha kēta ma kivi ña ni kuxaun chi'in na ta ni
jande'un tundo'o nuu na,

ta ma ndian ndií ni jakutuniun ma kuati na,

ta ma ndian ña jàkuu tiñun, ta ndian kà'an chi'in tu'un
yu'un, ni ku'va ndioun ma ya'vi va'a nuu na.

Ta juuni takan ni ja'un chi'in ma ndian íí ña kāchiun
kuendaun,

vaji kùu na ndian kuika a ndian nda'vi ña jàka'nu na ma
siviun.

Va ma ndian chà'ni ma inga ñivi ña ìyo ma nuñu'u' ñuñivi
juuni ni ka'niun na ndia.

—Takan kàti ma tati ikan.

¹⁹Tajan ma ora ikani, cha nūna ma veñu'u Ndioo iti' andivi
ta ndichin ma chito naá nàni Arca ña chā'a ma tu'un ña Ndioo
kāti ra chi'in ma ñivi, va ndichin yi tichi ma veñu'u iti' andivi.
Ta ora ikan nduva'a kuii tacha ta chīni yo ma ña ka'an ma
tacha ta nduva'a kuii kuun savi yuu, ta nduva'a kuii ni'i
tāan ndia.

Iin ña'a chi'in iin kiti xaan ña tìvi ñu'ú

12 ¹Takan kūu tajan ma iti' andivi chíyo iin seña ña
nduva'a ka'nu. Ta ikan kēta iin ña'a ña isukuan
ma nikandii. Ta ma yoo va kīndoo ri iti' xuu ma nuu
chañuan. Ta ma xinian jundii iin korona ña kùva'a yi

chi'in uchi uvi chele. ²Ta ma ña'a i'ya ti ñù'u se'an, ta nduva'a nda'yuan ña chà'nda yi tichian vati chani kàku ma se'an. ³Takan kùu ta ikan jan kēta inga tuku seña ma iti' andivi ña kùu ri takua kùu iin kiti. Ta rikan ti iin kiti ya'a ka'nu, ta xaan ña tìvi ñu'ú kùu ri. Ta rikan ti iin kiti color kua'á kùu ri ña ìyo uchi ndiki ri, ta ucha xini ri nuu jundii ucha ta'an ma korona. ⁴Tajan chi'in ma su'ma ri jākoyo ri cha yatin sava ma chele ka'iin andivi ma nuñu'u' ñuñivi. Ta ikan jan chūndaa ndio ri nuu ndaa ma ña ñu'u se'e ña kùuni ri kachi ri ma se'an naja ora ni kàku yi. ⁵Tajan kàku ndio ma iin se'an ra'ii, ta chi'in vatun kuiin ña kuva'a chi'in kaa ni ka'nda ra tiñu ninii ka'nu ma nuñu'u' ñuñivi i'ya. Va ma se'an chātu'un na ra, ta chaa ra nuu ndaa ma tayu íí Ndioo, nuu chà'nda ra tiñu. ⁶Tajan ma ña'a ikan chīnuan kuà'an ña iin tichi ku'u nuu ití, iin nuu cha kāchin Ndioo kuenda ña, ña ni ku'va ra ña kachian ta jakuenda ra ña kuenda iin mii uvi cientu uni xiko kivi.

⁷Ta ora yā'a ña kùu takan, tajan nduva'a kuii ka'nu kuati chíyo ma iti' andivi. Vati iin tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo ña nàni Mike, chi'in tia kua'a' ma tati ña kùu meru ra kīcha'a na kànita'an na chi'in ma kiti xaan ña tìvi ñu'ú, ta chi'in tia ma meru ri ña kùu tati jàkuu tiñu nuu ri ndia. ⁸Va tava ma kiti xaan ka'nu ña tìvi ñu'ú chi'in ma meru ri nī kuu jakanaa ndri, yakan va nī kuu koo ga ndri ma andivi. ⁹Ta takan kùu ña Ndioo jākanaa ra ma kiti ka'nu xaan ña tìvi ñu'ú, chi'in ndisaa ma tati xaan ña kùu meru ri. Ta rikan kùu ri ma koo tati ña kēta ri taji'na, ta ma rikan nàni ri: kui'na a Satanaa ña jànda'viña'án' ma ñivi ninii ka'nu nuñu'u' ñuñivi. Yakan va ma kui'na, ta chi'in ma meruán' tati xaan, kāchitán' ma nuñu'u' ñuñivi jà'a ma tati va'a jàkuu tiñu nuu Ndioo.

¹⁰Takan kùu tajan te'en chīnī iin tati ña nduva'a kuii ni'í kánachaa ma iti' andivi ña te'en kà'an yi:

Vitin va cha kīchaa ma kivi ña ni jakakú Racha'nu Ndioo
yo ma ñivi ra,
ta juuni vitin jàna'a ra ma ndatu ra nuu yo chi'in ma nuu
chà'nda ra tiñu.

Ta vitin iin nuuni chà'nda ra tiñu chi'in ma ndatu Cristu ra
kùu Se'e ra.

Vati vitin ma kui'na tūva ndaa yi ma nuu ndaa ma
Racha'nu Ndioo.

Ta nduvi ta niñuu tūva tisoán' kuati nuu ra chata ma ndian
yani yo ndian chìnuni tu'un ra.

Ti Ndioo cha jākanaa ra yi,
ta jā'a ra ña na kachita yi.

¹¹ Yakan va maa ndian chìnuni tu'un Cristu cha jākanaa na
ma kui'na,

cha'a' ma níí ma ra kùu mvechala,
ta cha'a' ma tu'un ra ña kātitu'un na nuu ma ñivi.

Va ndicha ña chìnuni na ma tu'un ra.

Tūvi kanuu na kātitu'un na yi ndava kùu kuvi na cha'a' yi.

¹² Yakan va tandi'i ndyo'o ndian ìyo iti' andivi,
na sii kuuni ndo.

Va nda'vi ta'an kùu ndyo'o ma ndian ìyo nuñu'u' ñuñivi, ta
ma tichi tañu'u,

vati tava ma kui'na, cha kāchita ndioán' ta chāa ndioán'
ma nuñu'u' nuu ìyo ndo.

Ta juuni cha chito ndioán' ña chani keta ma tiempu ña
tūva ni ka'nda ndioán' tiñu.

Yakan va nduva'a kuii xaani ndioán' ndè'án' ndo.

—Takan kà'an ma tati ña chīnī iti' andivi.

¹³ Ta ma kui'na kùán' ma kiti xaan ña tīvi ñu'ú, ta ora chā'a
ndioán' kuenda ña Ndioo jākanaa ra ñán' ña jākoyo ra ñán'
ma nuñu'u' ñuñivi i'ya, tajan kīcha'a ndioán' nàndukuán' ma

iin ña'a ña kākū se'e, iin ra'ii vali. ¹⁴ Takan kūu tajan ma ña'a
ikan, nī'an uvi ta'an ma ndichin ña kàa takua kàa ndichin iin
tasu ña nduva'a kuii ka'nu kuenda ña na kuu ndati ña, ta kākú
ña nuu ma kui'na ma tichi ku'u ití, nuu ni koan uni kuiya

sava. Ta nī'an ña kachian jà'a ma Ndioo ikan ndia. ¹⁵ Ta ikan
jan ma kiti xaan ikan, tīvi ri ma takuii yu'u ri ma nuu ku'àan
ña kuenda ña na ndakuu ra' iin yuta ka'nu, ta takan jàtani ri
ña. ¹⁶ Va ma ñu'u' tindee yi ma ña'a ikan, vati ndāta yi, ta chī'i

ndi'i yi ma takuii yuta ña tīvi ma kiti xaan ikan chi'in yu'u ri.

¹⁷ Tajan ma kiti xaan ikan, nduva'a kuxaan ri ña nī kuu ka'ni
ri ña. Yakan va kēe ndio ri kuàkanita'an ri chi'in ndisaa ma
ndian kùu ñivian, ndian jàchi'in ma tu'un Racha'nu Ndioo,
ta endeeni kà'an na ña ñivi chìnuni tu'un Jesuu kùu na ndia.

¹⁸ Ta ma kiti xaan ikan cha kīndoo ri ma yu'u tañu'u.

Ninduvi ma kiti xaan

13 ¹Takan kūu tajan yu'u chūndai ma nuu ndoyo yuti ña'ma ma yu'u tañu'u. Ta ikan ndē'i ña kēe inga tuku ma kiti xaan ña ya'a ka'nu ma tichi tañu'u ña ìyo ucha xini ri ta uchi ndiki ri. Ta ta'ii'in ma xini ndiki ri ìyo iin ma korona. Ta ma xini ri ìyo ma letra ña kà'an ti'ini chata Ndioo. ²Va ma kiti xaan ña ndē'i ikan, kàa ri tava kàa iin ndika'a, ta ma cha'a ri va kàa yi tava kàa cha'a ma oso, ta yu'u ri va kàa yi tava kàa yu'u ii'ii. Tajan ma kui'na kùán' ma kiti xaan ña tìvi ñu'ú ña chā'án' ndatuán' nuu ma inga kiti ikan, ikan na ka'nda ri tiñu indukuni kua maán' nuu ninii ka'nu ma nuñu'u' ñuñivi. ³Ta juuni ndē'i ña iin ma xini ri kàa yi tava kàa iin nuu tà'nda ña ni kuvi ri jà'a yi ti ya'a ka'vi takue'e ri. Va ma nuu takue'e ikan ndā'a yi niku. Ta ndava kuà'an anima ma ñivi ora ndē'e na ma ña jà'a ri, tajan ndisaa ma ñivi ìyo ñuñivi tándikun na chata ri. ⁴Ta kīcha'a ndio na jaka'nu na ma kiti xaan ña tìvi ñu'ú ikan, cha'a' ña chā'án' ndatuán' nuu ma inga kiti ikan. Ta te'en kà'an na ña jaka'nu na ri:

—Nī'iin yo na kūu ja'a chi'in ma kiti xaan i'ya, ta nī'iin yo na kūu kanita'an chi'in ri ti ìyo kua'a' ndatu ri —kàti na.

⁵Ta juuni, nī'i ri tiñu ña kuu ka'an ti'ini ri chata Ndioo, ta kà'an tayi ri takua kùuni maa ri. Ta juuni nī'i ri tiñu ña ka'nda ri kuenda uvi xiko uvi yoo ndia. ⁶Ta takan kūu yi ña kà'an ti'ini ri chata Ndioo, ta chata ma sivi ra, ta chata ma nuu ìyo ra, chi'in tandi'i ma ndian ìyo andivi ndia. ⁷Ta juuni nī'i ma kiti ikan tiñu ña kà'nita'an ri chi'in ma ñivi Ndioo, nda kati jàkanaa ri na. Ta juuni nī'i ri tiñu ña na kùu ka'nda ri tiñu nuu tandi'i ma ñivi ìyo ñuñivi, vaji tuku tata kùu na, a tuku ñuu na, a tuku tu'un kà'an na, a tuku ñu'u' kīchi na. ⁸Ta tandi'i ma ñivi ndian töve chìnuni kùu ma ndian jàka'nu na ma inga kiti ikan. Vati ma sivi ndisaa ndiakan tüvi ìyo yi nuu ma tutu ña taa Ndioo antea ña jätuvi ra ma ñuñu'u' ñuñivi. Ta ma tutu ikan kà'an yi ma sivi nda yo ni koo endeeni chi'in ra. Ta ma ra kùu kùña'a ma tutu ikan kùu ma ra kùu mvechala chi'í niku.

⁹Ta tu ìyo nda ndyo'o ìyo so'o, na taso'o va'a ndo ma ña ni ka'in chi'in ndo i'ya: ¹⁰Tu ìyo iin ñivi ña tì'i na ndo tichi vekaa, takan ni ku'un ndo vekaa tuva takan. Ta tu ìyo ndian chà'ni na ndo chi'in machiti, ta takan ni kuvi ndo tuva takan. Ta

cha'a' yakan kùu yi ña taku ndyo'o ña kùu ndo ñivi Ndioo, ìyo yi ña jandeeni ndo, ta chìnuni va'a ndo ma tu'un ra ndia.

¹¹Takan kùu tajan ndē'e tukui ña tichi ñu'u' ití kēta inga tuku ma kiti xaan. Ta rikan ti uvi ta'an ma ndiki ri ña kàa yi tava kàa ndiki ma mvechala, ta kà'an ri tava kà'an ma kiti xaan ña tìvi ñu'ú. ¹²Ta juuni induku ìyo ndatu ri takua ìyo ndatu ma kiti xaan ña kēta nunuu. Ta rikan ndaa ri yatini ití nuu ma inga ri. Vati juuni jā'a ri ña na jaka'nu ma ñivi ìyo nuñu'u' ñuñivi ma kiti nunuu ña cha ndā'a ri ña takue'e ka'vi ri. ¹³Ta juuni jà'a ri kua'a' nuu ndatu ka'nu, vati jà'a ri ña na kèe ma ñu'ú ití andivi, ta kòyo yi ma nuñu'u', kuenda ña na nde'e ma ñivi ìyo ñuñivi. ¹⁴Ta ma kiti xaan ña kēe nunuu chā'a ri tandi'i ma ndatu ña jà'a ma kiti uvi ikan. Ta chi'in ma ndatu ña nī'i ma kiti uvi ña na jà'a ri, ya'a nduva'a jànda'viña'a ri ma ñivi ìyo nuñu'u' ñuñivi chi'in ma seña jà'a ri. Ta juuni tāchi ndio ri nuu ma ñivi ña na ja'a na iin na'na kuenda jàka'nu na ma kiti ña kēta nunuu ña nduva'a tākue'e ka'vi chi'in machiti niku, ta nātaku ndiko ri. ¹⁵Takan kùu ta ma kiti uvi kùu ri ña nī'i ri ndatu ri kuenda ña na ja'a ri ña na kùu koo ndito ma na'na ma kiti nunuu, ta ma na'na ri kīcha'a yi kà'an yi. Ta juuni tāchi ri ña na ka'ni na ndisaa ma ndian tōve jàka'nu ma na'na ri. ¹⁶Ta juuni jā'a ri ña tandi'i ma ndiakwati, a ndian cha'nu, a ndian kuika, a ndian nda'vi, a ndian kùu musu, a ndian tüvi kùu musu: ña na koo iin tuni ma nda'a' chiyo kua'a na, a ma te'e nuu na. ¹⁷Ta nī'iin na, na kùu jata na, ta xìko na, tu tüvi ìyo ma tuni ma kiti xaan na, a sivi ri, a ma numero ma sivi ri na ndia. ¹⁸Yakan va i'ya ni nde'o nda yo ìyo chinituni. Ta tu ìyo chinituni na, na ja'a na kuenda nuu na chi'in ma numero ma kiti xaan ikan, vati numero ma ñivini kùu yi. Ta numero iñu cientu uni xiko iñu kùu yi.

**Nuu jàka'nu ma iin cientu uvi xiko kumi
mii ma ñivi ma Ndioo chi'in iin yaa**

14 ¹Takan kùu ta ikan jan ndē'i iin ma ra kùu mvechala ña ndaa ra ma xini yuku ña nàni Sión. Ta chi'in ra ndē'i ña ka'iin ma iin cientu uvi xiko kumi mii ma ñivi ña ìyo tuni ma te'e nuu na, chi'in ma sivi ma ra kùu mvechala, ta sivi ma Tatá ra. ²Ta ikan jan chīni ndioi iin tati ma ití andivi, ña nduva'a jàkayu yi, ta chīnu tacha jà'a yi, takua jà'a iin nuu too

takuii. Ta juuni chīnī ña ma tati ikan, jà'a yi takua jà'a ma tati iin nuu jàkuaku na kua'a' ma arpa. ³Ta ndiakan chīta na iin yaa chaa ma nuu ndaa ma tayu íí, nuu ka'iin ma ndi kumi ma ña ndito, ta nuu ka'iin ma ndi oko kumi ma ndracha'nu ndia. Va ñi'iin ma ñivi nī kutu'va na kata na ma yaa ikan, vati ma ndra chīto kata yi kùu ma iin cientu uvi xiko kumi mii ndra ni, ti ndrakan kùu ma ndra kākú tañu ma ñivi ìyo ma nuñu'u' ñuñivi. ⁴Vati ndisaa ndrakan kùu ndra ña kīndoo ndaa va'a ndra nuu Ndioo, va töve kì'vi ndra chi'in ña'a, ta kùu ndra ndra kùmi su'un ndra ndra, ti ku'à'an ndra chata ma ra kùu mvechala nda nikuuni nuu ku'à'an ra. Ta Ndioo tāvasiin ra ndra ña jākakú ra ndra tañu ma ñivi, ikan na kuu ndra takua ma chiti nunuu ña sòkó yo nuu Ndioo. Ta takan kùu ndra kuenda ma Racha'nu Ndioo ta kuenda ma ra kùu mvechala. ⁵Vati tüvi nī janda'viña'a ndra, ta tüvi nī ka'an ndra tu'un vata ndia, vati ndra va'a kùu ndra nuu Ndioo.

**Ma tu'un kàtitu'un ma uni ta'an ma
tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo**

⁶Takan kūu tajan ndē'i inga tuku ma tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo, ña ndàti yi chàkunuu yi nuu sukun. Va ma tiñu ndiso yi kùu yi ña kàtitu'un yi ma tu'un va'a cha'a' Ndioo ña ìyo kuenda yi endeeni nuu tandi'i ma ndian ìyo nuñu'u' ñuñivi, vaji siin siin ñuu na, a siin siin tu'un kà'an na, a siin siin tata kùu na a siin ñu'u' kīchi na ndia. ⁷Tajan te'en nāka'an ni'i yi chi'in na:

—Na tiñu'u ndo ma Racha'nu Ndioo, ta na jaka'nu ndo ra, vati vitin va cha kèta ma kivi ña ni jakutuni ra ma ñivi. Yakan va na jaka'nu ndo ma ra jātuvī ma andivi, ma nuñu'u' ñuñivi, ma tañu'u, ta ma soko nuu kàna takuii ndia —kàti yi.

⁸Takan kūu tajan kēta inga tuku ma tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo, ta te'en nāka'an yi ndia:

—Cha kēkoyo ma ve'e ìyo ma ñuu ka'nu ña nàni Babilonia chi'in ma ñivi yi. Ndicha va'a ña cha kēkoyo yi. Vati juu yi jātivi ma tandi'i ma ndian ìyo ma ñu'u' yi, ta tandi'i ma inga ñu'u' ñuu ñuñivi, chi'in ma ndixi ña chā'a ra' nuu na ña na ko'o na ra', ti jā'a ra' ña kì'vi ma ñivi ña na ja'a na kuati. Va jā'a ra' chi'in yo takua jà'a iin ña'a tondo.

⁹Ta ikan jan kī'vi ndio ma tati uni ña jàkuu tiñu nuu Ndioo, ta te'en nāka'an ni'i va'a yi:

—Tu ìyo iin nda ndian jàka'nu ma na'na ma kiti xaan ikan, a maa ri, ta chùndatu na ña koo ma tuni ma te'e nuu na, a ma chiyo nda'a' kua'a na, ¹⁰ndiakan nduva'a ni nde'e na tundo'o jà'a ma Racha'nu Ndioo, ti ni ku'va ra ma ndixi xaan ko'o na ña jàna'a ra' ña nduva'a xaani ndè'e ra na. Vati ni kayu na chi'in azufre, ma nuu ndè'e ma tati jàkuu tiñu nuu Ndioo, ta nuu ndè'e ma ra kùu mvechala ndia. ¹¹Ta ma ñu'ma nuu ndè'e na tundo'o ña kàyu na endeeni na töve ni jaña yi ña ndaa yi ma nuu sukun, vati nduvi niñuu kùu yi ña kàyu na, ta na kùu nindee na ña nde'e na tundo'o. Ta takan ni ta'an na cha'a' ña jàka'nu na ma kiti xaan chi'in na'na ri, ta cha'a' ña ìyo tuni ma te'e nuu na chi'in ma sivi ri. —Takan kàti ma tati.

¹²Yakan va kuenda ma ndian kùu ñivi Ndioo, va ndian jàchi'in va'a ma tu'un Ndioo ta chìnuni va'a ma tu'un Jesuu, vitin kùu ma kivi ña ìyo yi ña jandeeni na.

¹³Takan kùu tajan iti' andivi chīnī iin tati va'a ña te'en nāka'an yi chi'in:

—Na taun ma tu'un i'ya: “Na sii kuuni ma ndian chī'í ña chìnuni tu'un ma Racha'nu, nda ma vitin, ta iti' nuu” —kàti yi.

Ta ma Tati Í Ndioo te'en nāka'an yi:

—Ndicha va'a ña takan kùu yi, vati vitin ndiakan cha kuu nindee na cha'a' ma tiñu jà'a na, ti tiñu va'a ña jà'a na ora chiyo na niku töve ni naa yi. —Takan kàti ma Tati Í Ndioo.

Ndioo tāchi ra tati ra ña na jati'vi yi ma ñivi ìyo nuñu'u' ñuñivi

¹⁴Tajan ma ora kānī'ī nui ma iti' andivi, ta ikan ndē'í ña nandi iin ra kàa takua kàa iin ra Se'e ñivi tāchi Ndioo ma chata viko, ña jùndii iin korona oro xini ra, ta nda'a ra iin machiti kanchu ña nduva'a kuii xaan. ¹⁵Tajan iti' tichi veñu'u kēe inga ma tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo, ña te'en nāka'an ni'i yi nuu ra nandī chata ma viko:

—Na kicha'un ka'ndaun ta jati'viun ma ndatiñu chi'in ma machiti kanchun, ta kàniva'un ndisaa ma ndatiñu ña kandoyo ma nuñu'u' ñuñivi ña jàti'viun, vati cha ndi'i yi chīti, ta vitin ìyo yi ña jati'viun yi —kàti ma tati ikan.

¹⁶Tajan ma ra nandi ma chata viko, tiin ndio ra ma machiti kanchu ra, ta chā'nda ra ndisaa ma ndatiñu ña kàndoyo ma nuñu'u' ñuñivi, ta kåniva'a ndio ra ndisaa kuii yi.

¹⁷Takan kũu tajan ma iti' andivi kēta inga ma tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo ma tichi veñu'u ìyo ndakan ña juuni nda'a yi iin machiti kanchu ya'a xaan ndia. ¹⁸Ta ikan jan ma iti' nuu ndaa ma chito naá ma Ndioo kēta inga tuku ma tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo, ña ìyo ndatu yi kuenda ma ñu'ú ña kuàtiñu yi nda nuu ni kuuni. Tajan tati ikan te'en kånachaa ni'i va'a yi nuu inga ma tati ña nda'a ma machiti xaan:

—Na kicha'un ka'ndaun ma vatu ma chiti uva chi'in ma machiti xaan ña nda'un, ta kaniva'un ma ndatiñu ña kàndoyo ma nuñu'u' ñuñivi, vati cha ndi'i vu chīti. —Takan kàti ma tati ikan.

¹⁹Tajan tiin ndio yi ma machiti yi, ta chā'nda ndi'i yi ma yoku'u uva ña kàndoyo ma nuñu'u' ñuñivi, tī'i ndio yi vu iin tichi iin ña nduva'a kuii ka'nu nuu ni naku'ni na vu, ña kũuni yi ka'an yi ña ma ikan kũu ma nuu ni jande'e Ndioo tundo'o ma ñivi. ²⁰Takan kũu ta nāku'ni ndio vu iti' yu'u ñuu. Ta ma tichi ma nuu ña naku'ni vu, kēe maaaa nii ñivi, ña ndāa ra' sukun va'a nda kēta ra' nuu ìyo mvosa ma kuayu. Ta chāti ra' chinu ra' kuà'an ra' iin uni cientu kilometru ma nuñu'u' ñuñivi, ti nduva'a kuii kayuni Ndioo nde'e ra na.

**Ma ndi ucha ma tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo
nda'a yi ma tundo'o nuu ndi'i nia**

15 ¹Takan kũu tajan ma iti' andivi ndē'e tukui inga tuku ma seña ka'nu ta siin kuii ndē'i yi. Vati ikan ndē'i ucha ta'an ma tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo, ña nda'a yi ma ndi ucha ta'an ma tundo'o nuu ndi'inia ña ni nde'e ma ñivi jà'a Ndioo. Ta ora cha ya'a ma tundo'o ikan ni kutaxin ma nuu nduva'a kuii kàyuni Ndioo chi'in ma ñivi.

²Ta juuni ndē'i iin tañu'u kuva'a chi'in inu ña kàa ra' takua kàa ma takuii tañu'u ña jākanuu ra' chi'in ñu'ú. Tajan yatini yu'u ma takuii tañu'u inu ikan, ka'iin ma ndian nda'a ma arpa ña chā'a Ndioo nuu na. Vati ndiakan kũu ma ndian jākanaa na ma kiti xaan ikan, ti tüvi nī jaka'nu na ri a ma na'na ri, ta tüvi ni chā'a na ña nàni ma tuni ri na ña kũu yi ma numero ma sivi ri ndia. ³Ta ndiakan ti chīta na yaa ña chīta Moisés, ra

jàkuu tiñu ma Racha'nu Ndioo chi'in ma inga yaa kuenda ma ra kùu mvechala. Ta te'en chità na:

Ya'a ga ka'nu ta vii kùu ma tiñu jà'un,
yo'o Racha'nu Ndioo, ra ìyo tiaga ndatu kua tandi'i ma ñivi ñuñivi,
vati iti' ndaa, ta iti' ndicha kùu ma itiu,
yo'o ra kùu Rey, ra chà'nda tiñu nuu tandi'i ma ndian ìyo nuñu'u' ñuñivi.

⁴Yo'o Racha'nu, ndisaa kuii ma ñivi ya'a tiñu'u na ñun,
ti ndisaa na jàka'nu na ma siviun,
vati uvanuu maaun kùu ma ra ya'a ga íí.
Ta ndisaa ma ñivi ìyo nuñu'u' ñuñivi ni kichi na ta jaka'nu na ñun,

ti ndisaa ma ña ndaa ta va'a ña jà'un cha nākoto na yi.
—Takan kùu ma yaa ña chità na.

⁵Ta ora yā'a ña kùu takan, tajan ndē'i ma iti' andivi, ta ikan ndē'i ña nūna ma yuve'e veñu'u Ndioo nuu ya'a íí nuu kàndii ma yuu ña ndiso ma tu'un Ley Ndioo ma nuu yi. ⁶Tajan ma tichi yuve'e nuu íí, ikan ndē'i ña kēe ucha ta'an ma tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo chi'in ma ndi ucha nuu ma tundo'o. Ta ndiakan ti ñu'u na ja'ma ña ya'a ya'vi ndaa, ta vii ndoo yi, ta tacha yi. Ta juuni nda'a na ma pañu oro ña ya'a ki'in, ña kèta yi nda pechu na. ⁷Tajan iin ma ña kumi ìyo tañu ma ndian ndito ikan, chā'a yi iil'in ko'o oro nuu ma ndi ucha ta'an ma tati ikan, ña chìtu yi chi'in maaaa ma tundo'o Ndioo, ra ìyo ndito tandi'i kivi ta tandi'i tiempu. ⁸Ta ma tichi veñu'u nuu íí ikan, endee chìtu yi chi'in maaaa ñu'ma, jā'a ma ndatu ma Ndioo ka'nu. Ta ni'iin ñivi, na kùu ki'vi na tichi veñu'u ikan, nda kati ya'a ma ucha ta'an tundo'o ña nda'a ma ndi ucha ta'an ma tati va'a ikan.

Ma ucha ta'an ko'o oro ña chìtu chi'in tundo'o

16 ¹Takan kùu tajan ma tichi veñu'u nuu íí ikan, chīnī iin tati va'a ña nduva'a kuii ni'li kà'an yi nuu ma ucha ta'an ma tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo. Ta te'en kà'an yi:

—Na ku'un ndo kukata kuati ndo ma tundo'o Ndioo ña chìtu tichi ma ucha ko'o, ma nuñu'u' ñuñivi —kàti yi.

²Tajan ma tati nunuu ña jàkuu tiñu nuu Ndioo, kuà'an yi kuàkata yi ma tundo'o ña ka'iin tichi ma ko'o yi ma nuñu'u'

*Ma tati jà'a tiñu nuu Ndioo, ta'ii'in
na nda'a na iin tako'o (16:1)*

ñuñivi. Tajan ndisaa ndio ma ndian jàka'nu ma na'na ma kiti xaan, ta ìyo tuni ri ma te'e nuu na, ñii ndiakan kēta ndi'i ta'yu ña ya'a xaan ta u'vi.

³Takan kūu tajan ma tati uvi ña jàkuu tiñu nuu Ndioo, kuà'an ndio yi kuàkata yi ma tundo'o ña ka'iin tichi ko'o yi ma tichi takuui tañu'u, ta ndākuu ra' mamaa níí ña kàa ra takua kàa níí ma ndian chí'í. Ta ikan chí'í ndio tandi'i kuii nuu ma kiti ìyo ma tichi ra' jà'a yi.

⁴Ta ma tati uni ña jàkuu tiñu nuu Ndioo kuà'an yi kuàkata yi ma kue'e ña ka'iin tichi ko'o yi ma tichi yuta, chí'in nani soko nuu kàna takuui, ta ndākuu ra' níí ndia. ⁵Tajan te'en chí'ni ndioi ña kà'an ma tati va'a ña ìyo ndatu cha'a' takuui:

Yo'o Racha'nu Ndioo, ra ya'a íí,
cha ch̀toi ña maun k̀u iin ma ra ndaa,
cha'a' ma kuati ña jàkutuniun.

Ndicha ña yo'o k̀un ra chíyo niku, ta ìyoun nda vitin ndia.

⁶Vati ndian xaan ikan k̀u na ndian ch̀ti na níí ma ndian k̀u ñiviun

chí'in ma ndian kà'an chí'in tu'un yu'un niku.

Ta vitin yo'o k̀un ra ch̀a' ndioun ma níí nuu ndian kini ikan, ña na ko'o na ra'.

Ta va'ani jà'un jin yakan k̀u ma ya'vi na k̀ti ma tati ikan.

⁷Ta juuni chīnī ña te'en nāka'an ma ñivi ña ka'lin ma nuu ndaa ma chito naá Ndioo ikan:

—Ndicha va'a, yo'o Racha'nu Ndioo, ra ya'a ìyo ndatu. Vati tu'un ndaa ta ndicha kùu ma ña kà'un ora jàkutuniun ma ñivi —kàti na.

⁸Takan kūu tajan ma tati kumi ña jàkuu tiñu nuu Ndioo, kuà'an yi kuàkata yi ma kue'e ña ka'lin tichi ko'o yi chata ma nikandii. Ta ikan ma nikandii nī'i ndio yi ma ndatu kuenda ña na ka'mi yi ma ñivi chi'in ñu'ú. ⁹Ta takan kūu yi ña nduva'a kāyu ma ñivi. Ta ni tüvi nī kuuni na ndakoo na ma iti' kini kuà'an na, ta ki'vi na ma iti' Ndioo ta jaka'nu na ra, vaji takan tā'an na. Vati vi'a ni'i kīcha'a na kà'an ti'ini na chata Ndioo, vaji maa ra kùu ma ra ìyo ndatu ña kùu janaa ra ma tundo'o ikan.

¹⁰Takan kūu ta ma tati u'un ña jàkuu tiñu nuu Ndioo, kuà'an yi kuàkata yi ma tundo'o ña ka'lin tichi ko'o yi ma nuu ndaa ma tayu ka'nu nuu ma kiti xaan ikan. Ta endee ndōnaa ndisaa nuu chà'nda ri tiñu, ña ndava juuni yaa maa na chàchi i'i na, jà'a ña ya'a u'vi na ña ndè'e na tundo'o. ¹¹Ta vaji takan tā'an na, va endee töve nī kuuni na jaña na ma ña kini jà'a na, ta ki'vi na ku'un na iti' Ndioo, vati java vi'a kà'an ti'ini na chata Ndioo, ra ìyo andivi, cha'a' ma ndi'i ta'yu ña ìyo ñii na chi'in ma ña u'vi na.

¹²Takan kūu ta ma tati iñu ña jàkuu tiñu nuu Ndioo, kuà'an yi kuàkata yi ma kue'e ña ka'lin tichi ko'o yi, ma tichi yuta ka'nu ña nàni Éufrates, ña kàndii iti' nuu kàna nikandii. Ta nātii ra', ikan na kuu ya'a ma ndra kùu Rey ña vàchi iti' tikan.

¹³Ta ikan jan ndè'e ndioi, ña ma tichi yu'u ma kiti xaan ña tìvi ñu'ú, chi'in tichi yu'u ma inga tuku ma kiti xaan, ta tichi yu'u ma ra jà'ani ña kà'an chi'in tu'un yu'u Ndioo, kèe uni ta'an tati xaan, ña kàa yi takua kàa lekue sa'nda. ¹⁴Ta ma tati xaan ikan, ti nduva'a chiyo kua'a' ndatu yi kuenda ña jà'a yi tiñu ka'nu. Ta chi'in yakan vàchi jati'vi ta'an yi tandi'i ma ndian kùu Rey ña ìyo nuñu'u' ñuñivi, kuenda ña ni kanita'an ndra chi'in ma Racha'nu Ndioo, ra ìyo kua'a' ndatu, ma ora ni chaa ma kivi ña ni jakutuni ra na. ¹⁵Ta ma Racha'nu Jesuu te'en nāka'an ra:

—Na nde'e va'a ndo, ti yu'u ni chai ma ora töve chànini ndo, takua jà'a ma ndra su'u ora kì'vi ndra su'u ndra. Na

sii kuuni ma ndian ìyo tu'va, ta kumi va'a na ma ja'ma na, ikan ma ora ni kuachai töve nata'in na ña kaviti nda'a na, ta kukanuu nuu na —kàti ma Racha'nu Jesuu.

¹⁶Takan kūu tajan ma ndi uni tati xaan ikan jāti'vi ta'an yi ma ndra kùu Rey iin tichi ku'u ña nàni Armagedón. Takan nàni yi chi'in ma tu'un hebreu.

¹⁷Tajan ma tati ucha ña jàkuu tiñu nuu Ndioo, ku'àan yi kuàkata ndio yi ma kue'e ña ka'iin tichi ko'o yi ma nuu tati. Ta nda tichi veñu'u iti' andivi, chīnī iin tati ña nduva'a kuii ni'i kànachaa nda ma nuu ìyo ma tayu í nuu tà'nda tiñu ña te'en kà'an yi:

—jVitin va cha chīnu ndisaa yi! —kàti ma tati ikan.

¹⁸Tajan ma tiempu ikan kōyo ndio ma tacha, ta ni'i kùu, ta chīnu savi, ta ma nuñu'u' ñuñivi nduva'a kuii ni'i tāan Ta nī'iin cha'a' takā'an taan takan nda ora Ndioo jātuvi ra ma ñuñivi. ¹⁹Takan kūu tajan ma ñuu ka'nu ikan, uni kuakēsiin yi, ta nda tandi'i inga ma ñuu na'nu ña ìyo ma ñuñivi, ndi'i yi kēkoyo ndia. Ta ikan jan ma Racha'nu Ndioo töve nī naani ra ndisaa ma kuati ña jā'a ma ndian ñuu ka'nu nàni Babilonia. Ta cha'a' ña'a kùu yi ña ya'a kāyuni ra chi'in na, ta jānde'e ra tundo'o na. ²⁰Ta takan nāa tãndi'i ma ñu'u' ìyo ma ñu tañu'u chi'in ma yuku na'nu ña ìyo ma nuñu'u' ñuñivi ndia. ²¹Tajan ma iti' andivi kīchi ndio ma savi yuu ña ya'a na'nu, ta kāchita yi chata ma ñivi ìyo ñuñivi, ta iin yi vee tiá kua uvi xiko kilu, tajan ma ñivi kà'an ti'ini na chata ma Racha'nu Ndioo, cha'a' ña jākoyo ra ma savi yuu ikan chata na, ta ya'a ndē'e na tundo'o.

Nuu ndè'e ma ña ya'a ga tondo ma tundo'o

17 ¹Takan kūu tajan iin ma tati va'a tañu ma ndi ucha yi ña nda'a ma ucha ta'an ma ko'o ikan kīchaa yi nui, ta te'en nāka'an yi chi'in:

—Na'a, ti i'ya ni jana'i nuun ndisaa ma tundo'o ña ni nde'e ma ña'a nduva'a tondo ña nandi yu'u kua'a' yuta ikan. ²Vati taku ma ndra kùu Rey ña ìyo ma nuñu'u' ñuñivi jā'a ndra iin kuati ti kī'vi ndra chi'an, ta ma ndian ìyo nuñu'u' ñuñivi, juuni jā'a na iin kuati ti chīnī na chi'in ma ndixi kini ña jākanaa ña chi'in ma ña tondo ña —kàti yi chi'in.

³Ta ikan jan ma Tati Í Ndioo jā'a yi ña ndē'i ma tañu ñuma'nai iin tati va'a ña chāndaka yi yu'u ma iin tichi ku'u, ta ikan ndē'i iin ña'a ña yòsoan chata iin ma kiti xaan color kua'á, ña ninii ma chata ri òyo ma tu'un ña kà'an ti'ini chata Ndioo. Ta òyo ucha xini ri, ta uchi ndiki ri ndia. ⁴Ta ma ña'a ikan ñu'an ja'ma yatin color, color ndaa ta kua'á, ña nduva'a vii ndova'a ña chi'in maaaa oro, ta yuu tacha, ta chi'in ma perla ndia. Ta juuni nda'a ña iin ko'o oro, ña chìtu yi chi'in maaaa ma kuati jā'a ña, vati iin ña ya'a tondo kùan. ⁵Ta ma te'e nuan òyo iin ma tu'un ña kà'an xe'e ña, te'en kà'an yi: “Yu'u kùì ma ñuu ka'nu nàni Babilonia, ta kùì ma ma'á ma ñivi ña'a tondo, chi'in tandi'i ña xaani na chi'in kuati ña òyo ma nuñu'u' ñuñivi”, kàti ma tu'un xe'e ikan. ⁶Ta ora ndē'i ña, tajan chā'a ndioi kuenda ña ma ña'a ikan chìní ña chi'in ma níí ma ndian chā'nian, ndian kùu ñivi Ndioo, ndian ya'a íí, ndian kàtitu'un cha'a' ma Racha'nu Jesuu. Yakan va ndava kuà'an animai ora ndē'i ña. ⁷Takan kùu tajan te'en nāka'an ndio ma tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo chi'in:

—¿Ta naja ndava kuà'an animaun? Va vitin ni katitu'in nuun naja kua kùuni ma tu'un xe'e ña ndiso ña kà'an yi, ta ma kiti xaan ña yosoan, ña òyo ucha xini, ta uchi ndiki. ⁸Taku ma kiti xaan ka'nu ña ndē'un, ndicha ña chiyo ri niku, va vitin tüva ri. Va chani kee ndiko ri ma yavi nduva'a kunu, ta iti' nuu, ni ku'un ri ma nuu ni naa ri endeeni. Ta òyo iin tutu Ndioo ña kà'an yi ma sivi ma ndian ni koo endeeni chi'in ra. Ta ma ñivi òyo ñuñivi ña tüvi òyo ma sivi na nuu ma tutu ikan, nda ora ña Ndioo jätuvi ra ma nuñu'u' ñuñivi, ndisaa ndiakan ndava ni ku'un tati na ora ni nde'e na ma kiti ikan, vati rikan chiyo ri niku, va vitin tüva ri, ta ni chaa iin kivi ña ni keta ndiko ri.

⁹I'ya kùu ma nuu ni nde'o nda yo òyo chinituni. Ma ndi ucha xini ma kiti xaan ikan, yakan kùu ma ucha yuku nuu nandi ma ña'a tondo ikan. ¹⁰Ta juuni ma ucha xini ña kùu ma ucha Rey ndia. Uvaa ña u'un ta'an ma ndra kùu Rey i'ya cha chī'í ndra, ta uvi ga ndra takā'an kuvi: iin ra va chà'nda tiñu ma vitin, ta inga ra, va takāaga kichaa. Va ma ora ni kichaa ra, na töve kua'a' tiempu ña ni koo ra ka'nda ra tiñu. ¹¹Vati ma kiti xaan ña chiyo taji'na ña tüva ri vitin, rikan kùu ra ma Rey una, ña ni kuu ra cha'a' uvi ti juuni kùu ra iin ra tañu ma ndi

ucha ta'an ma Rey niku. Ta ora ya'a ña kùu ra rey nundani, tajan ni ku'un ra ma iti' nuu ni naa ra endeeni.

¹²Ta ma uchi ndiki ri ña ndē'un, yakan kùu ma uchi ta'an ma ndra kùu Rey ña taká'an kicha'a ka'nda tiñu, va ni ka'nda ndra tiñu nundani ta indukuni chi'in ma kiti xaan ikan ndia. ¹³Ta ma ndi uchi ta'an ma ndra kùu Rey ikan, inuu kua chànini ndra chi'in ma kiti xaan ikan, ta ni ku'va ndra tiñu nuu ri, ikan na ka'nda ri tiñu. ¹⁴Tajan ndiakan kùu na ña ni kanita'an na chi'in ma ra kùu mvechala, va ma ra kùu mvechala ni jakanaa ra na, ti maa ra kùu chito'o kuxini nuu tandi'i ma ndracha'nu, ta juuni kùu ra Rey kuxini nuu tandi'i ma ndra kùu Rey. Ta ndisaa ma ndian ìyo chi'in ma ra kùu mvechala, ndisaa ndiakan kùu ma ndian kāna Ndioo kuenda ra, ta juuni ndiakan kùu ma ndian kāchin ra, ta ndian ndicha ña kuà'an na iti' ra takua kùuni ra.

¹⁵Ta juuni te'en nāka'an tuku ma tati ikan chi'in:

—Ta ma yu'u kua'a' yuta ikan nuu nandi ma ña'a tondo kùu ra' kua'a' ñuu, ta kua'a' ñivi. Ta ndiakan siin siin tu'un kà'an na, ta siin siin ñuu kīchi na ndia. ¹⁶Ta ma kiti xaan ikan chi'in ndi uchi ndiki ri ña kùu yi ma uchi ta'an ma rey, ndisaa ndiakan nduva'a kayuni na chi'in ma ña'a tondo, vati ni kindaa ndi'i na tandi'i ma ña ìyo nuan, chi'in ja'ma ña, nda kati kindoo vitian. Ta ikan jan, ni kachi na ma kuñuan ta ma ña kindoo ni ka'mi ndio na yi chi'in ñu'ú. ¹⁷Takan ni kuu yi ti ma Racha'nu Ndioo jā'a ra ña na ndo'iin ma ndi uchi ta'an ma ndra kùu rey ma kua chànini ndra. Cha'a' yakan kùu yi ña ndrakan inuuni kua chànini ndra ña chā'a ndra ma tiñu nuu ma kiti xaan ikan, ikan na ka'nda ri ma tiñu nda kati chinu ma tu'un ña kà'an ma Racha'nu Ndioo. Ti takan kùuni ra ña na kuu yi. ¹⁸Ta ma ña'a ña ndē'un, yakan kùan ma ñuu ka'nu. Ta chà'nda ña tiñu nuu ìyo ma ndra kùu rey nuu tandi'i ñuu ña ìyo ma nuñu'u' ñuñivi —kàti yi.

Nuu nàa ma ñuu ka'nu ña nàni Babilonia

18 ¹Ta ora yā'a ña kūu takan, tajan ndē'i inga tuku tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo ña vāchi nuu yi iti' andivi chi'in kua'a' ndatu yi ña endee ndōtacha ma nuñu'u' ñuñivi jā'a ña nduva'a tacha yi. ²Tajan te'en kānachaa ni'i yi:

¡Cha kēkoyo ñuu ka'nu nàni Babilonia!

¡Ndicha ña cha kēkoyo yi!

Vitin va cha ndākuu yi mamaa ve'e nuu kuàkundii xe'e

kua'a' nuu tati xaan,

ta nuu ìyo mamaa taka saa kini takua kùu chii chi'in inga
kiti xaan ndia.

³ Vati juu yi jātivi yi tandi'i ma ndian ìyo ma ñuu kandii nuu
yi,

ta tandi'i inga ma ndian ìyo ma nuñu'u' ñuñivi,

chi'in ma ndixi ña jākanaa ma ña'a tondo cha'a' ma ña kini
jà'a na chi'an.

Ta nda ma ndra kùu rey ña ìyo nuñu'u' ñuñivi, kī'vi ndra
chi'an.

Ta ma ndra kuà'an kuaxiko ña ìyo ma nuñu'u' ñuñivi, ma
ñuu Babilonia ikan,

ndōkuika ndra jà'a ma ña'a tondo ikan,

ti ya'a kua'a' jāta ña nuu ndra chi'in ma xu'un' ña jākanaa
ña ndia

kàti yi.

⁴ Ta juuni iti' andivi chīnī ma ña kà'an ma Racha'nu Ndioo,
ta te'en kà'an ra:

—Tandi'i nda ndyo'o ña kùu ñivi, na kee ndo ma ñuu
chiña, koto kùta'an ndo chi'in na ta indukuni jà'a ndo kuati
takua jà'a na ti tu ja'a ndo takan indukuni ni nde'e ndo
tundo'o takua ni nde'e na tundo'o ndia. ⁵ Vati ma kuati ña jà'a
ma ndian ìyo ñuu ikan, nduva'a cha ndokua'a yi, ña ndava cha
chāa yi ma nuu ìyoi iti' andivi, ta cha ìyo tu'vai jakutunī na
cha'a' ma kuati ña jà'a na.

⁶ Yakan va na ku'va ndo nuan juuni ma ña kini ña chā'a ña
nuu ma inga ñivi, ta uvi cha'a' ga,
na jande'e ndo ma tundo'o ña, takua jānde'an ma tundo'o
ma inga ñivi.

Ta uvi cha'a' ga na jakanuu ndo ma ndixi xaan,

ikan na ndakuu xaan ga ra',

ta ku'va ndo ra' ko'o ña indukuni takua jā'a ña

ma ora jākanuu ña ra' ta chā'a ña ra' nuu ma inga na.

⁷ Ta juuni na jande'e ndo tundo'o ña ta nda'yu ndoo ña,
cha'a' ma ña jā'a ña ña ya'a kutayian ña jāndokuika ña
chi'in juuni maa ña,

vati te'en chà'nini ña chi'in ma chinitunian:

“I'ya nàndi takua nandi iin ma ña kùu reina,
vati yu'u yöve ña nda'vi kùu ta ni töve ni nde'i tundo'o”,
takan chà'ninian.

⁸ Ta cha'a' yakan kùu yi ña tichi iin kivini, nduva'a ka'nu tundo'o ni nde'e ma ña kùu ñuu Babilonia, ti ni koo tuxa'ini chi'an, chi'in tama', ta kùu ñivi meru ña, ta ni kuaku ndioan cha'a' ndian cha chī'í, ta ni kayuan. Vati ma Racha'nu Ndioo ra ya'a ìyo ndatu, nduva'a ka'nu ra kùu ra, ta ni jakutuni ra ña cha'a' ma kuatian.

⁹ Tajan ma ndra kùu Rey ña kī'vi chi'an ta ndōkuika ndra jà'a ma ña kuika ña, va ora ni ku'va ndio ndra kuenda ña tā'an chi'an ora nde'e ndra ma ñu'ma nuu kàyu ña, ni kuaku ndra ma cha'a' ña. ¹⁰ Ta ndrakan ni jachika ndio ndra ndra ma nuu ndè'an tundo'o, ti ya'a ndasi ndra. Ta te'en ni ka'an ni'i ndio ndra chi'in ma tu'un i'ya:

—Yo'o ñuu ka'nu Babilonia, jnda'vi ta'un ña ya'a ndè'un tundo'o chi'in ma ñiviun!, vati tichi iin orani kùu yi ña ndi'un jà'a ña jākutuni Ndioo ñun.

¹¹ Tajan nda ma ndian chā'an chāxiko ma ñuu ka'nu ikan, juuni ni kuaku na. Ta ni kindoo nda'vi na cha'a' yi, cha'a' ña tüva ni koo ni'iin ndian kùu jata ndatiñu nuu na. ¹² Ti taji'na ma ñuu Babilonia ikan jāta na kua'a' oro, plata, yuu vii, yuu tacha, ta ja'ma ya'a va'a, ña kuva'a chi'in linu va'a, chi'in ma ja'ma seda, ña kùu ma color ndaa chi'in ña kua'á ndia, ta chi'in tandi'i nuu ma vitu ña ya'a vii cha'an, ta tandi'i nuu ma ña kuva'a chi'in run, ta chi'in ndatiñu ña kuva'a chi'in nu'u kiti, ta chi'in ma kaa bronce, ta ma kaa vee hierro, ta chi'in ma yuu ña nàni marmol ndia. ¹³ Ta juuni jāta na kua'a' karia ma yukú ña ya'a vii cha'an, ña chàchi yo ta ña töve chàchi yo, takua kùu ma kanela ta ma xiko kutu, xiko takuii xiko, chi'in yukú nàni mirra, olíbano, vinu, cete, ta yuti ña ya'a va'a, chi'in trigu chi'in kua'a' nuu kiti ña chiso karia, ta mvechala, ta kuayu, ta kareta, chi'in nda ñivi kùu musu ña jāta na ndia.

¹⁴ Tajan ma ndian xiko ikan, te'en ni ka'an ndio na chata ma ñivi ìyo ma ñuu ikan:

—¡Cha tüva ìyo ndo kuenda jata ndo ma yukú ya'a va'a chi'in chiti chàcho ña chàta'ani ndo niku! Vitin ndicha kuii va cha kēnaa ndi'i ndio ma xu'un' ndo chi'in ma ña kuika ndo. Tüva ni ni'i ndo yi inga cha'a'.

¹⁵Vati nduva'a ndōkuika ma ndian chā'an chāxiko ma ndatiñu takan ma ñuu ikan niku, va vitin cha jāchika ndio na na, cha'a' ña ndasi na ndè'e na ma tundo'o ndē'e na ti koto tā'an na kua tā'an ndiakan. ¹⁶Tajan chi'in ña nda'vi kùuni na, ta chàku na, te'en ni ka'an ndio na:

—¡Nda'vi ndo! ¡Nda'vi ndo, ndyo'o ñivi ìyo ñuu ka'nu chiña!

Vati ndyo'o kùu ndo ndian chàku'un ja'ma nduva'a va'a ta vii niku,

takua kùu ma ja'ma ña kùva'a chi'in linu ña nduva'a va'a, tava kùu ma color ndaa, ta color kua'á, ta ndòva'a ndo chi'in maaaa oro,

chi'in yuu tàcha, ta yuu nàni perla.

¹⁷Vati tichi iin orani ña cha ndi'i ndisaa ma ña kuika ndo.

Takua kùu ma ndra capitán ma varku, chi'in ndian kàcha'an tichi run, ta chi'in ndian marineru ña chàkunuu jakuenda, ta inga tuku ma ndian kiin ña chàkunuu tichi ra', ndisaa ndiakan cha jāchika na na ñuu ikan, cha'a' ma ña tā'an yi. ¹⁸Ta ora ndē'e ndio na ña kèe ma ñu'ma nuu kàyu ma ñuu ikan, tajan te'en kànachaa ndio na chi'in tu'un i'ya:

—Ñi'iin ñuu na kùu jandoinduku yi ma kua ka'nu yi chi'in ma ñuu i'ya niku —kàti na. ¹⁹Takan kùu tajan chōso ndio na yuti xini na, jà'a ña ya'a nda'vi kùuni na, ta kachaku na kà'an na ma tu'un i'ya:

¡Nda'vi ta'an ma ñuu ka'nu i'ya ña chi'in ña kuika yi!
Jāndokuika yi tandi'i ma ndian ìyo varku ma tichi tañu'u,
tichi iin orani kùu yi ña ndi'i yi naa jà'a ña jākutuni

Ndioo yi,

²⁰Yakan va ndyo'o ndian cha ìyo andivi,
ta ndyo'o ndian kùu ñivi íí nuu Ndioo,
ta ndyo'o ndian kà'an chi'in tu'un yu'u Ndioo, chi'in ndyo'o
ndra kùu tatun Jesuu.

Tandi'i ndo na sii kùuni ndo ti cha'a' ña jàti'ini na chi'in
ndo kùu yi

ña jānde'e ma Racha'nu Ndioo tundo'o ma ñivi ñuu ikan,
ta jākutuni ra na.

²¹ Takan kūu tajan iin ma tati ka'nu ña jàkuu tiñu nuu Ndioo, kāni'i yi iin yuu ña nduva'a ka'nu takua ka'nu iin yuu kuenda mulinu, ta ora jākuita yi yi ma tichi tañu'u te'en nāka'an yi:

Takua tā'an yuu ka'nu i'ya ña ndi'i nuu yi,
kua ikan ni ndi'i nuu ma ñuu ka'nu Babilonia,
ta tüva ni nde'e na yi inga cha'a'.

²² Vati na tüva ni kata na yaa chi'in arpa ma nuu ìyoun,
ni chi'in tuvilu, ni chi'in yutun tivi,
ta töve ni koo ni'iin ndra jàtiñu ma nuu ìyoun,
ta ni ma ña kàyu ja'a ma yuu ka'nu kuenda mulinu ndia.

²³ Na tüva ni ndotacha ja'a ni'iin nuu ma ñu'ú ña tiin nuu ìyoun,
ta ni ma ña ni'i jà'a ma nuu ìyo viko tanda'a.
Vati ma ndian xiko ña kichi ñuun kùu na ña ya'a ìyo ndatu na ma nda nuu ni kuuni ma nuñu'u' ñuñivi niku,
va tava maun tüvi va'a jā'un chi'in ma ña jā'un ña jānda'viña'un ma ñivi kichi ma ninii ka'nu ma nuñu'u' ñuñivi
chi'in ma tu'un kui'na ña jā'un chi'in na.

²⁴ Va taku ndyo'o ndian ìyo kuenda ñuu Babilonia,
juuni maa ndo chā'ni ndo ma ndra kà'an chi'in tu'un yu'u Ndioo,
chi'in ma ndian íí ña chìnuni tu'un Ndioo,
ta chi'in tandi'i inga tuku ndian chā'ni ndo ma nuu ìyo na nda nikuuni ñuñivi.

Nuu chini Xuva tati ñivi ña jàka'nu na Ndioo iti' andivi

19 ¹ Ta ora yā'a ña kūu takan, tajan chīnī ña iti' andivi kichi iin tati kua'a' ñivi ña jàka'nu na Ndioo te'en:
¡Aleluya!

¡Ya'a ga ka'nu ta tacha kùu ma Racha'nu Ndioo yo,
ti juu ra kùu ra ña jàkakú ra yo, ta ya'a iñu'u ra ta ìyo ndatu ra ndia!

² Ti uvanuu rakan kùu ra ña jàkutuni ra ma ñivi chi'in ma tu'un ndaa ña kà'an ra.

Vati cha jākutuni ra ma ña'a nduva'a tondo,
 ña chi'in ma ña kini jà'a ña,
 cha ndi'i kuii ma ñivi ìyo ñuñivi jātivi ña.
 Ta cha'a' yakan kùu yi ña Ndioo jànde'e ra tundo'o ña,
 ti chā'nian ma ndian jàkuu tiñu nuu ra.

³Ta ora yā'a ña kā'an ma tati ikan takan, tajan te'en
 nāka'an tuku ma ndian ka'lin andivi:

¡Aleluya! ¡Ya'a ka'nu kùu ma Racha'nu Ndioo!,
 ti ma ñu'ma endeeni ndàa yi nuu kàyu ma ña'a tondo ikan
 ndisaa tiempu,

kàti na.

⁴Takan kùu tajan ma ndi oko kumi ma ndracha'nu, chi'in
 ma ndi kumi ndian ndito, chūnandi chiti ndio na nda kati
 nani ma te'e nuu na nuñu'u', ta te'en kīcha'a na kà'an na ña
 jàka'nu na ma Racha'nu Ndioo ra nandi ma tayu í nuu
 tà'nda tiñu:

—¡Aleluya! ¡Ya'a ga í kùu ma Racha'nu Ndioo, ta takan na
 kùu yi, amén! —kàti na.

⁵Takan kùu ta ma ora yā'a ña kùu takan, tajan nda ma nuu
 ìyo ma tayu í nuu tà'nda tiñu chīnī iin tati ña te'en kà'an:
 Na jaka'nu ndo ma Racha'nu Ndioo yo, ndisaa ndyo'o
 ndian jàkuu tiñu nuu ra
 vaji kùu ndo ndiakuati a ndiacha'nu,
 va tandi'i ndyo'o ña kùu ndo ndian tiñu'u ndo ra, ta na
 jaka'nu ndo ra.

**Nuu kà'an yi naja kua chiyo ma viko nuu
 tānda'a ma ra kùu mvechala**

⁶Takan kùu ta juuni chīnī iin tati ña ya'a kua'a' yu'u yi, ña
 jà'a yi takua ja'a ña nàtu'un kua'a' ñivi, ta takua ora jàkayu
 tati kua'a' yuta, chi'in takua jà'a ña nduva'a kuii chīnu savi,
 ña te'en kà'an yi:

¡Aleluya! ¡Ya'a ga ka'nu kùu ma Racha'nu Ndioo chito'o yo,
 ra ìyo ga ndatu kua nda ndian nikuuni!

Vati kùu ra, ra chà'nda tiñu.

⁷Na nduva'a sii kuuni yo, ta jàka'nu yo ma Racha'nu yo,
 vati cha chàa ma ora ña ni tanda'a ma ra kùu mvechala,
 ti ma ñivi ra ña ni kuu ñasi'i ra cha ìyo tu'va na kuenda ña
 tānda'a na chi'in ra.

⁸ Vati ma Racha'nu Ndioo chā'a ra ña na ku'un na jandovii na na chi'in ma ja'ma ya'a va'a ña kuva'a chi'in linu va'a, ña vii ndoo ta tacha ndia.

Ma ja'ma ikan kùuni yi ka'an yi cha'a' ma iti' ndaa ña ku'àn ma ndian kùu ñivi Ndioo.

⁹ Takan kūu tajan te'en nāka'an ndio ma tati va'a chi'in:

—Na taun tu'un i'ya: “Na sii kuuni ma ndian cha jāndakutu'un ma Racha'nu Ndioo ña na ku'un na ma nuu ni koo ma viko tanda'a, ma ra kùu mvechala”, kàti yi.

Ta ora yā'a ña kā'an yi takan tajan te'en nāka'an tuku yi chi'in ndia:

—Tu'un i'ya kùu ma tu'un ndaa ña chatiñu ma Racha'nu Ndioo —kàti yi.

¹⁰ Ta ora yā'a ña kūu takan, tajan chūnandi chiti ndioi nuu ma tati ikan, kuenda ña jaka'nui yi, ta te'en nāka'an yi chi'in:

—Na jä'un takan, vati juuni kùu uvanuu iin ña jàkuu tiñu nuu Ndioo, indukuni takua kùu maun, chi'in inga tuku ma ndian kùu yaniun ña chìnuni va'a ma tu'un kà'an Jesuu ta kàtitu'un na yi nuu inga ñivi ndia. Na jàka'nun uvanuu ma Racha'nu Ndioo —kàti yi.

Ma tu'un ndaa ña jàna'a Jesuu nuu na chà'a yi ma ndatu nuu na kuenda ña na kuu ka'an kachin na ma tu'un Ndioo nuu ma ñivi ta'an na.

Ma ra yoso ma kuayu color kuichin

¹¹ Takan kūu tajan kani'i nui iti' andivi, ta ndē'i ña nùna ma andivi. Ta ikan ndē'i ña kēta iin kuayu kuichin, ta ma ra yoso ri nàni ra: iin ra ndaa ta ndicha kuii. Vati chi'in tu'un ndaa jàkutuni ra kuati, ta kànita'an ra cha'a' ña ndicha. ¹² Ta ma tinuu ma ra yoso ma kuayu kuichin ikan, tacha yi takua tacha ma yaa ñu'ú. Ta ma xini ra ka'in kua'a' korona, ta ikan ìyo ma sivi ra ña uvanuu maa ra chìto. ¹³ Ta ma ja'ma chīti yi níí, ta ma sivi ra, va kùu yi Ma Tu'un Ndioo. ¹⁴ Ta ma ndian jandaru ña ìyo iti' andivi, ndian ñu'u ma ja'ma ya'a va'a ña kuva'a chi'in linu va'a, ya'a vii ndoo yi, ta kuichin yi. Ndiakan kùu na ndian ya'a ndikun na ra chi'in ma kuayu kuichin ña yoso na. ¹⁵ Ta ma tichi yu'u ma ra yoso ri kēe ndio ma machiti

ya'a xaan, vati chi'in yi ni jatakue'e ra ma ñivi kua'a' ñuu. Ta ni ka'nda ra tiñu nuu na chi'in ma kaa kuiin. Ta juuni ni jakutuni ra ma kuati na takua jà'a iin ra naku'ni ma uva ora chàñu ra chata vu. Ta ikan na ku'va na kuenda ña ya'a kayuni ma Racha'nu Ndioo, ra ya'a ìyo ndatu chi'in na. ¹⁶Ta ma chata ma ja'ma ñu'u ra, chi'in ma soko ra te'en kà'an yi: “Rey ra kuxini nuu ma ndra kùu rey, ta chito'o kuxini nuu ndisaa ma ndracha'nu.”

¹⁷Ta ora yā'a ña kūu takan, tajan ndē'e ndioi iin ma ra kùu tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo ña ndaa yi nuu ndií. Ta ma tati ikan te'en nānda'yu ni'i yi nuu tandi'i kuii nuu ma saa takua kùu chii ña chàchi sa'an ña ndàti kachika iti' andivi:

—Na kuti'vi ta'an ndo, ta kichi kachi ndo ti ma Racha'nu Ndioo ni ja'a ra iin viko ka'nu kuenda ña ni kuxini ndo.

¹⁸Vati ikan kùu ma nuu ni kachi ndo sa'an ma ndra kùu rey, chi'in sa'an ma ndra jandaru kuxini nuu ma ndra jandaru, chi'in sa'an ma ndra'ii ña ya'a tayi kùuni, ta sa'an ma kuayu chi'in ma ra yoso ri ndia. Ta tandi'i kuii inga nuu ma sa'an, takua kùu ma sa'an ndian chàkunuu nuu nuna, sa'an ma ndian kùu musu, ta sa'an ndiakuati chi'in ndian chandee ndia.

¹⁹Takan kūu ta ikan jan, ndē'e ndioi ma kiti xaan nunuu, chi'in ma ndra kùu rey ña jà'a kuati ñuñivi, chi'in ndisaa kuii ma ndra kùu jandaru ndra ma ora kùti'vi ta'an ndra kuenda ña kànita'an ndra chi'in ma ra yoso ma kuayu kuichin, ta chi'in ma jandaru ra. ²⁰Va ma ra yoso kuayu kuichin jākanaa ra ma kuati. Tajan tiin ndio ra ma kiti xaan ikan, ta juuni tiin ndio ra ma tati xaan ña ja'anián' ña ka'án' chi'in tu'un yu'u Ndioo ña jā'a kua'a' ndatu ka'nu kuenda jakuán' tiñu nuu ma kiti xaan nunuu ikan, ta kuenda janda'viñā'án' ndisaa ndian cha chā'a ndio na ña na koo ma tumi ma kiti xaan ikan na, ndian cha kīcha'a ndio na jàka'nu na ma na'na ri. Tajan ma ra yoso kuayu kuichin, jākoyo ndito ndio ra ma ninduvi ma ndiakan tichi ma lakuna nuu tiin ñu'ú chi'in ma azufre. ²¹Ta ndisaa ma inga ndian kùu jandaru ma kiti xaan ikan, va chí'í na jā'a ma machiti ña kèe yu'u ma ra yoso ma kuayu. Tajan ma chii chāchi ndio ndri ma kuñu na nda kati chitu va'a ma chacha ndri.

**Iin mii kuiya kùu yi ña chūndikun ma kui'na
Satanaa, jā'a ma tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo**

20 ¹Ta ora yā'a ña kùu takan, tajan ndē'i ña vāchi nuu iin tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo ma iti' andivi, nda'a yi iin ndatiku ña nuna ta kasi ma yuve'e yavi nduva'a kuii kunu, ta juuni nda'a yi iin karena nduva'a kuii ka'nu. ²Ma tati ikan kùu yi ña chū'ni yi ma kiti xaan ña tìvi ñu'ú ña juuni kùu ma koo tati ña chiyo taji'na, ta ña juuni kùu ma kui'na chi'in sivi Satanaa. Va chi'in ma karena ikan chū'ni ndio tati va'a ikan ñán' kuenda iin mii kuiya. ³Tajan ma tati ikan kùu yi ña jàku'ún yi ma kiti xaan ikan ma tichi soko kunu, ta chāsi yi ma yuve'e chi'in ndatiku nda'a yi, ikan na tūva janda'viña'án' ma ñivi iyo ñuñivi kuenda iin mii kuiya. Ta nda ora cha yā'a ndio ma iin mii kuiya, tajan kuu jaña ndikoán', va kuenda tia tiempuni.

⁴Ta ora yā'a ña kùu takan, tajan ndē'i iin nuu tà'nda tiñu, nuu ka'iin ma ndian ni'i ndatu kuenda ña kùu jakutuni na ma kuati ñivi. Ta juuni ikan ndē'i ña ka'iin anima ma ndian tā'nda xini cha'a' ña kàtitu'un na ma tu'un Jesuu, chi'in ma tu'un Ndioo. Tandì'i ma ñivi ikan kùu na ña tūvi nī jaka'nu na ma kiti xaan ikan, ni ma na'na ri ndia. Ta ni tūvi nī cha'a

*Nuu jāku'un iin tati va'a ja'a tiñu
nuu Ndioo ta chū'ni yi ma kiti xaan
tichi iin yavi ya'a kunu (20:1)*

na ña koo tuni ma te'e nuu na a iin chiyo nda'a' na. Ta juuni ndē'i ña nātaku ndiko na, ta chā'nda na tiñu chi'in Cristu, kuenda iin mii kuiya. ⁵Ña'a kùu ma cha'a' nunuu ña nātaku ma ndian chí'í. (Va ìyo inga ma ndian chí'í ña ni nataku ndiko na, va nda ora ya'a ji'na iin mii kuiya.) ⁶Na sii kuuni ma ndian íí ña nātaku ma cha'a' nunuu, vati ñivi Ndioo kùu na! Ta ndiakan cha kakú na ikan na töve ni kuvi na ora chì'i ñivi cha'a' uvi, ti ma ña jā'a ña chí'í ñivi cha'a' uvi töve ni jakesiin yi na nuu Ndioo, ti ndiakan ni kuu na sutu ma Racha'nu Ndioo, chí'in ma Racha'nu Cristu, ta ni ka'nda na tiñu chí'in ra nuu chà'nda ra tiñu kuenda iin mii kuiya.

⁷Ta ma ora cha chīnu ndio iin mii kuiya, tajan ma Racha'nu Ndioo ni ku'va ra ña ma kui'na ni ndachi ndioán' ma nuu indián' tichi yavi kunu, ⁸ta ni kee ndioán' janda'viña'án' ndisaa ñivi ìyo ñuu nàni Gog chí'in ñuu nàni Magog, ña kùuni yi ka'an yi ninii ka'nu nuñu'u' ñuñivi. Ma kui'na ni jati'vi ta'an ndioán' ma ñivi, ikan na kuu na jandaru ra ña chà'ndán' tiñu nuu na. Ta nduva'a kua'a' na ìyo, takua kua'a' ma yuti ndi'i ndoyo yu'u tañu'u. ⁹Takan kùu tajan ndāa ndio ma ndian kini ikan naja kua ki'in kandii ma nuñu'u' ñuñivi. Ta endee kāvanuu na ma ñuu íí ña Ndioo ya'a kùuni ra nde'e ra chí'in ma ndian íí ka'iin tichi yi ña kùu na ñivi Ndioo. Va Ndioo nda iti' andivi jākoyo ra ñu'ú chata ndian kini ikan, ta ndi'i na kàyu jā'a ra. ¹⁰Tajan ma kui'na ña jānda'viña'án' na, jāku'un ndio ma tati va'a yi ma tichi lakuna nuu ndu'va ñu'ú chí'in azufre, juuni nuu ka'iin ma kiti xaan, chí'in tati xaan ña jà'ani ña kà'an yi ma tu'un yu'u Ndioo. Ikan kùu ma nuu nduva'a ndē'e ndio na tundo'o nduvi ta niñuu, ta endeeni.

Ma nuu ndi'inia ña Ndioo jàkutuni ra ma kuati ñivi

¹¹Ta ora yā'a ña kùu takan, tajan ndē'i iin tayu kuichin ka'nu nuu tà'nda tiñu, chí'in iin ra nandi tichi yi ña juuni ma nuu nde'e ra nandi ra ta iin nāa ndi'ini ma nuñu'u' ñuñivi, chí'in ma andivi, ta ni'iin yo tüva ni nde'e ndiko yo yi ni'iin chiyo. ¹²Ta ikan jan ndē'e ndioi ña ma ndian cha'nu chí'in ma ndiakwati ña cha chí'í, ña ndaa na nuu Ndioo nuu nandi ra tayu nuu chà'nda ra tiñu, tajan nūna ndio yatin nuu kua'a' nuu ma tutu. Ta tañu ma tutu ikan juuni nūna ma tutu ña kà'an yi ma sivi ndian ni koo endeeni chí'in Ndioo. Tandi'i ma ndian

chĩ'í ikan, Ndioo ni jakutuni ra na, cha'a' ta'ii'iin ma kuati ña jà'a na, takua ndiso ma nuu tutu ra ndia. ¹³Takan kũu ña ma tañu'u jächikokani ra' ma ndian chĩ'í ña kàndoyo tichi ra', kuenda ña na jakutuni ma Ndioo na, ta indukuni ta'an chĩ'in tandi'i kuii ma ndian chĩ'í ña kàndoyo ma nuu ta'nda tiñu kuenda ndian chĩ'í. Ta takan kũu yi ña ta'ii'iin na jākutuni ma Ndioo na, ta'ii'iin naja kua kàa ma kuati na. ¹⁴Ta ora cha yā'a kũu takan, tajan ma tati jàkuu tiñu nuu Ndioo, jākoyo yi ma nuu ta'nda tiñu ma ndian ndií ma tichi lakuna nuu tiin ñu'ú. Ta ma lakuna ñu'ú ndu'va ikan, kùu ma cha'a' uvi nuu ni kuvi na. ¹⁵Ta ma lakuna ñu'ú ndu'va ikan kũu yi ma nuu jākoyo yi tandi'i ndian tüvi ndiso sivi nuu ma tutu Ndioo ña kà'an yi yo ni koo endeeni chi'in ra.

Andivi chaa chi'in ma nuñu'u' ñuñivi chaa

21 ¹Ta ora yā'a ña kũu takan, tajan ndē'e ndioi iin andivi chaa chi'in iin nuñu'u' ñuñivi chaa, vati ma andivi nunuu chi'in ma ñu'u' ñuñivi nunuu, cha nāa yi chi'in tañu'u' ndia. ²Tajan ndē'i ña ma ñuu íí ña kùu ma ñuu Jerusalén chaa, ña vāchi nuu yi iti' andivi nuu iyo ma Racha'nu Ndioo, ña nduva'a vii ndova'a yi takua kàa iin ñivi ña'a ma ora tānda'a ña ña nduva'a vii ndova'a ña kuenda ma ra ni kundaka ña. ³Takan kũu tajan ma iti' andivi chīnī iin tati ña te'en kānachaa ni'i yi:

Nuu nàku'va Ndioo takuii tinuu ma ñivi (21:1)

—Na nde'e ndo ti i'ya kùu ma ve'e nuu ìyo Ndioo chi'in ma ñivi, vati cha ndō'in ra chi'in na, ta ni ja'a ra ña na kuu na iin ñuuni ma chi'in ra ti maa ra kùu ra ña ni koo ra chi'in na vati uvanuu Ndioo kùu ra kuenda ña jàka'nu na ra. ⁴Vati maa ra kùu ra ña ni janatii ra ma takuui tinuu na ti na tüva ni kuvi na, ta na tüva ni kuaku na, ta ni ña nda'vi kùuni na, ta tüva ni nde'e na tundo'o ndia. Vati ma nuñu'u' cha'nu chi'in ndisaa ma ña kini ìyo yi niku cha nāa yi.

⁵Tajan ma ra nandi ma nuu ìyo ma tayu í te'en nāka'an ra:

—Na nde'e ndo ti yu'u kùu ma ra jàndochaa tandi'i kuii nakuyi —kàti ra.

Ta juuni te'en nāka'an tuku ra chi'in ndia:

—Na taun yi vati tu'un i'ya kùu ma tu'un ndicha, ta ma tu'un ndaa ña ìyo yi ña chinuni ndo —kàti ma Racha'nu.

⁶Ta ora cha yā'a ña kūu takan, tajan te'en nāka'an tuku ra chi'in:

—Vitin va cha chīnu ndisaa yi. Vati yu'u kùu ma ra nunuu ta ma ra nuu ndi'inia, takua kùu ma letra A chi'in Z. Vati tu ìyo nda yo nàtii takuui, ta yu'u saani ni ku'vai ma takuui ko'o na nuu kàna ra', ikan na koo na endeeni chi'in. ⁷Ta tu ìyo iin ndian ndyo'o kùndee jakanaa ndo ma kui'na, tajan ndisaa ma ña va'a ña ìyo chi'in i'ya, tundeeni ndo ni kùu yi. Ta yu'u ni kui Ndioo ndo ta maa ndo ni kuu ndo se'i. ⁸Va taku ma ndian ndasi, ta jàña na ma iti, chi'in ma ndian tüvi chìnuni tu'in, chi'in ndian ndokini cha'a' ma kuati ka'nu ña jà'a na, ta chi'in ndian chà'ni ñivi, chi'in ndra kì'vi chi'in ñivi ña'a yüvi ñasi'i, ta ñivi ña'a ña kì'vi chi'in ndra'ii yüvi ii, chi'in ndian chàta'ani jatakue'e ñivi chi'in tati xaan, chi'in ndian jaka'nu yutun í, ta chi'in tandi'i ma ndian jànda'viña'a. Ndisaa ndiakan ni ku'un na ma andaya' nuu nduva'a tìn ma ñu'ú chi'in azufre. Yakan kùu ma cha'a' uvi ña ni kuvi na.

Nuu kà'an yi cha'a' ñuu Jerusalén ñuu chaa

⁹Ta ma ndi ucha ta'an ma tati va'a Ndioo ña nda'a yi ndi ucha ta'an ma ko'o ña chitu yi chi'in ma ucha nuu ma tundo'o nuu ndi'inia, tajan tañu ndiakan kīchi iin yi, ta te'en nāka'an yi chi'in:

—Na kichiun nuu ndai i'ya, ti i'ya ni jana'i nuun nda ña kùu ñasi'i ma ra kùu mvechala.

¹⁰Tajan ma Tati Í Ndioo jāna'a yi ma tañu ñuma'nai, ña ndē'i iin tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo, ta chāndaka yi yu'u ma siki iin yuku ya'a sukun. Ta ikan jāna'a yi nui naja kua kàa ma ñuu Jerusalén í ta ka'nu ma ora vāchi nuu yi iti' andivi nuu ìyo ma Racha'nu Ndioo. ¹¹Ta ma ñuu ka'nu ikan nduva'a tàcha yi, ti xinda'vi Ndioo kùu yi, ña vii kàa yi, takua kàa ma yuu nduva'a vii, chi'in takua kàa ma yuu nàni jaspe ña juuni nduva'a vii tacha yi, takua kàa ma inu ndia. ¹²Ta ninii nuu chikonuu yu'u ma ñuu ka'nu, ikan ndē'i ña endee chikonuu yi ña ndasi yi chi'in korayu ña nduva'a sukun, ta uchi uvi yuve'e yi ndia. Ta ta'ii'iin ma yuve'e ìyo iin ma tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo ña jakuenda yi yi. Ta ma yuve'e juuni ìyo sivi ma ndi uchi uvi ma ndracha'nu ña kūu tatá ma ñivi ñuu Israel ma taji'na. ¹³Ta juuni ìyo uni yuve'e yi ma ndi kumi chiyo yi. ¹⁴Ta ma korayu ña ndasi ma yu'u ñuu ka'nu ikan, ka'iin uchi uvi ma yuu na'nu cha'a' yi, ta chata ma yuu ikan, ka'iin ndi uchi uvi sivi ma ndra kùu tatun ma ra kùu ma mvechala.

¹⁵Tajan ma tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo, ma ra kà'an chi'ìn, nda'a ra iin yutun kuii ña kuva'a yi chi'in oro kuenda ña tiku'va yi ma ñuu ka'nu ikan, chi'in ma korayu ta yuve'e yi ndia. ¹⁶Ta ñuu ka'nu ikan iin ku'va ni kua ki'in yi. Takan kūu tajan tiku'va ndio ma yi ma ñuu ka'nu ikan chi'in ma yutun nda'a yi, ta kēta yi: Uvi mii uvi cientu kilometru. Ta ma iti' kani yi, iti' sukun yi, ta iti' ki'in yi, indukuni kua chikuku'va yi. ¹⁷Takan kūu tajan tiku'va ndio yi ma korayu. Ta kēta yi: Iin cientu uvi xiko kumi iki nda'a yo kùu yi chi'in ma ku'va ña chātiñu ma ñivi taji'na.

¹⁸Ta ma korayu kūva'a yi chi'in yuu ña nàni jaspe. Ta ma ñuu ka'nu ikan kùu yi maaaa oro, ña vii kuichin yi takua kàa ma inu. ¹⁹Takan kūu ta tandi'i nuu ma yuu vii ña kūva'a ka'iin cha'a ma korayu ikan, te'en kùu yi: Ma yuu nunuu, kùu ma yuu jaspe, ta ma ña uvi, kùu ma yuu zafiru, ta ma ña uni, kùu ma ágata, ta ña kumi, kùu ma yuu esmeralda, ²⁰ta ma ña u'un, kùu ma yuu ónice, ta ña iñu, kùu ma yuu cornalina, ta ña ucha, kùu ma yuu crisólitu, ta ña una, kùu ma yuu berilu, ta ma ña íín, kùu ma yuu topaciu, ta ña uchi, kùu ma yuu crisoprasu, ta ma ña uchi iin, kùu ma yuu jacintu, ta ma ña uchi uvi ña kùu ma yuu nuu ndi'inia, va kùu ma yuu amatista. ²¹Ta ma ndi uchi uvi yuve'e yi, kùu ma uchi uvi ma yuu ña

nàni perla, ti ta'ii'in ma yuve'e ikan kuva'a yi chi'in iin ma yuu perla. Ta ma kaai ka'nu ña chà'nda java ma tichi ñuu ka'nu ikan, kuva'a yi chi'in maaaa oro, ña ya'a kuichin kàa yi takua kàa ma inu.

²²Ta tüvi nī nde'i nī'iin veñu'u ma tichi ñuu ikan, vati uvanuu ma Racha'nu Ndioo, ra ìyo ndatu ga, chi'in ma ra kùu takua kùu ma mvechala, rakan kùu ma veñu'u na. ²³Ta ma ñuu ka'nu ikan, tüvi chiniñu'u yi ña jàtuun ma nikandii yi, ta ni ma yoo ndia, vati ma ra ni jàtuun yi kùu ma Racha'nu Ndioo, ta ma ñu'ú ikan, kùu ma ra kùu takua kùu ma mvechala. ²⁴Ta tandi'i ma ñivi ìyo tandi'i ma ñuu ìyo ñuñivi, ni kakunuu na nuu jatuun yi ma ñuu ka'nu ikan. Ta ma ndra kùu rey ña ìyo ma ñuñivi, ni ku'va ndra ndra tandi'i kuii ma ña kuika ndra nuu ma ñuu ka'nu ikan, ta ni tiñu'u ndra yi. ²⁵Ta ma ndisaa ma yuve'e yi na töve ni ndasi yi ma ora nduvi cha'a' ña töve ni koo chani kuaa. ²⁶Vati juuni tandi'i ñuu ni ku'va na ña kuika na nuu ma ñuu ikan, ta ni tiñu'u na yi. ²⁷Va töve ni ki'vi ma ñuu ikan ndisaa ndian kini chi'in ndian jà'a kuati. Ta juuni töve ni ki'vi ndian xaani a ndian jàka'nu yutun í chi'in ndian jànda'viña'a. Vati uvanuu ma ndian ni ki'vi ma ñuu ikan, kùu ma ndian ka'lin sivi nuu ma tutu ra kùu mvechala ña kà'an yi, yo ni koo endeeni chi'in ra.

22 ¹Ta ora yā'a ña kūu takan, tajan ma tati ikan jāna'a ndio yi nui iin yuta takuii kuichin takua kàa inu ña chà'a ra' kivi koo yo, ña kèe ra' ma nuu ìyo tayu í nuu chà'nda Ndioo tiñu chi'in ma ra kùu takua kùu mvechala. ²Ta ma ma'ñu ma kaai ka'nu ña ya'a ma tichi ñuu ka'nu, chi'in ninduvi chiyo ma yu'u yuta, ikan ndē'i ña kuàkua'nu ma yutun chà'a kivi koo yo, ta chà'a chiti chàcho uchi uvi cha'a' iin kuiya, ña kùuni yi ka'an yi ña chà'a run chiti nani yoo. Ta juuni va'a ma nda'a' run kuenda ña jànda'a yi tandi'i ma ñivi ìyo ñuñivi. ³Taku ma ñuu ikan töva ni koo nī'iin ña kini a ñivi kini ña töve chàta'ani Ndioo ña na koo na. Ta ma tayu í nuu chà'nda Ndioo tiñu chi'in ma ra kùu takua kùu ma mvechala, ni koo ndio ra ma ñuu ka'nu ikan, ta ikan ni jaka'nu ndio ma ndian kùu ñivi ra ra, ndian jàkuu tiñu nuu ra. ⁴Ta ndisaa na ni nde'e na ma nuu va'a ra, ta ma sivi ra ni kindoo yi ma te'e nuu na. ⁵Ma ikan töve ni koo chanikuaa, ta ma ndian ni koo ñuu ikan,

na töve ni kuniñu'u na ñu'ú nda'a, ta ni ñu'ú nikandii, vati maa ma Racha'nu Ndioo kùu ra ña ni jatuun ra ñu'ú nuu na. Ta takan kùu yi ña ni ka'nda na tiñu ma ikan ndisaa tiempu.

Chani kuyatin kichaa Jesucristu

⁶Takan kùu tajan te'en nāka'an ndio ma tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo nui:

—Tu'un ndicha kùu ma tu'un i'ya, ta ìyo yi ña kundeniun yi. Vati ma Racha'nu Ndioo cha'a' ndatu ra ña kàtitu'un ma ndra kà'an tu'un yu'u ra, rakan kùu ra ña tachi yu'u ña kùu ma tati ña jàkuu tiñu nuu ra ña na jana'i nuun ma ña chakuyatin kichaa.

⁷Takan kùu tajan te'en nāka'an tuku ma Racha'nu:

—¡Chani kuyatin kichai! ¡Na sii kuuni tandi'i ndyo'o ndian jàchi'in ña kà'an nuu ma tutu Ndioo i'ya!

⁸Yu'u Xuva, ndē'i ta chinī ma tu'un i'ya. Ta ora cha yā'a ña ndē'e ndioi yi, tajan chūnandi chiti nuu ma tati ña jàkuu tiñu nuu Ndioo ña kà'an chi'in, ta kicha'i jàka'nui yi. ⁹Va ma tati ikan te'en nāka'an yi chi'in:

—Na jà'un takan, vati juuni indukuni kùu iin musu Ndioo, takua kùu maun chi'in ndra yaniun ña kà'an tu'un yu'u Ndioo, ta tandi'i inga tuku ma ndian jàchi'in ña kà'an nuu ma tutu Ndioo. Yakan va, ¡na jaka'nun ma uvanuu Ndiooni!

¹⁰Ta juuni te'en nāka'an tuku yi chi'in:

—Ña tīndii xe'un ma tu'un yu'u Ndioo, ña ìyo nuu ma tutu i'ya, vati chani kuyatin kuii jachinu yi ma ña kà'an yi. ¹¹Va'a ga ña na ku'vaun ña na ja'a ma ndian kini ma ña kùuni maa na. Ta ma ndian jà'a kuati, va'a ga ña na ku'vaun ña na ja'a maa na tiaga kuati. Va taku ma ndian ja'a ña va'a, va'a ga ña na ja'a ga na yi, ta ma ndian ìyo í kuenda Ndioo, na nanduku ga na naja kua koo tiaga í na kuenda ra. —Takan kàti yi nui.

¹²Ta ma Racha'nu Jesuu te'en kicha'a ra kà'an ra:

—Ndicha va'a ña chani kuyatin kichai, tajan ma ora ikan ni ku'vai ma ya'vi ndo cha'a' ma naja kua jà'a ma ta'ii'in ndo. ¹³Vati yu'u kùu ma ra nunuu, ta ma ra nuu ndi'inia, ma nuu kicha'a yi ta ma nuu ndi'inia, takua kùu ma letra A chi'in ma letra Z.

¹⁴'Na sii kùuni ma ndian ndochaa anima na, vati takan kùu kachi na ma chiti kèe nuu ma yutun ña chà'a kivi koo yo.

Ta juuni na sii kuuni na ti ni kuu ki'vi na ma yuve'e ma ñuu ka'nu ikan ndia. ¹⁵Va takua ma ndian kini ña jà'a kuati, ni kindoo na iti' nuke'e ñuu ikan, chi'in ndian nduvi a jataku'e'e, ta ndian ki'vi chi'in ñivi yüvi ñasi'i na, ta ndian chà'ni ñivi, chi'in ndian jàka'nu yutun íí ña töve kùu run ma Ndioo ndicha, ta chi'in tandi'i inga tuku ma ndian ya'a chàta'ani janda'viña'a ndia.

¹⁶'Yu'u Jesuu kùì ña tãchì ma tati jàkuu tiñu nuu Ndioo, kuenda ña na kàtitu'un kachin yi ndisaa ma tu'un i'ya nuu ma ndian chinuni tu'in ña ìyo kuenda ma ucha ta'an veñu'u. Vati yu'u kùu tata ma racha'nu rey David, ta juuni kùì takua kùu ma chele tacha ña kèta ora na'a —kàti ra chi'in.

¹⁷Takan kùu tajan te'en nãka'an ndio ma ra kùu Tati Íí Ndioo, chi'in ma ndian kùu takua kùu ñasi'i ma ra kùu mvechala:

—Na'a ndo —kàti na.

Ta nda ndian ni kuuni ña taso'o na ora kà'an na takan, na ka'an na:

—Na'a ndo —inga cha'a'!

Tu ìyo nda ndian natii takuii, na kichi na i'ya. Na kichi na ta ku'va saani ma takuii ko'o na ña chà'a kivi koo yo.

¹⁸Tandi'i ma ndian taso'o ma tu'un kà'an nuu ma tutu Ndioo i'ya, ña kà'an yi chi'in tu'un yu'u ra, te'en kùuni katitu'un kachin nuu ndo: tu ìyo nda ndian tiso ga tiá siki ma kua kà'an yi, juuni ma Racha'nu Ndioo ni tiso ga ra tiá siki ma tundo'o ni nde'e na, va ma tundo'o ña kà'an yi nuu ma tutu i'ya ndia. ¹⁹Ta tu ìyo ndian kindaa ma kua kà'an nuu ma tutu Ndioo ña kà'an yi chi'in tu'un yu'u ra i'ya, juuni ma Racha'nu Ndioo ni kindaa ra nuu na ma ña ni kuu kuenda na ma nuu ìyo ma yutun chà'a kivi koo na, ta ni kindaa ra yi nuu na, ikan na kùu koo na ma ñuu íí ka'nu ña kà'an yi nuu ma tutu i'ya ndia.

²⁰Ta ma ra kàtitu'un kachin ma tu'un i'ya te'en kà'an ra:

—Ndicha, ña chani kuyatin kichai —kàti ra.

Tajan te'en nãka'an ndiko ma ra kà'an cha'a' ma tu'un i'ya:

—¡Na'a, yo'o Racha'nu Jesuu! Ta takan na kuu yi. Amén.

²¹Ta ma Racha'nu Jesuu, na koso ra ma ñamani ra chata ndisaa ndo. Ta takan na kùu yi. Amén.